

Ν. ΛΥΤΡΑΣ

ΤΟ ΚΑΘΑΡΙΣΜΑ ΤΩΝ ΚΥΔΩΝΙΩΝ

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΕΤΟΣ Γ'—1929

ΑΘΗΝΑΙ, 15 ΜΑΪΟΥ

ΤΕΥΧΟΣ 58

ΤΩΡΙΝΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

1.

Οί καιροί πού περάσανε
τις ἐλπίδες θερίσαν
καί τή φλόγα τῆς νιότης του,
μιὰ γιά πάντα, τή σβήσαν.

Μέσα στ' ὄνειρο μπόρεσε,
μέ τήν ἄδολη σκέψη,
στήν κορφή τήν ψηλότερη
τό θεῖο φῶς ν' ἀγναντέψει...

Μὰ ὁ καιρός πού τόν σπάρραξε
καί τόν ψυχομαραίνει,
κλαίει τή νιότη πού διάβηκε,
τή ζωὴ τή χαμένη.

2.

Στήν καρδιά του ἀνασιήθηκαν
ξένοι κι' ἀμοιαστοί πόθοι,—
τή χαρὰ τήν πρωτάνθιστη
στή στερνὴ θλίψη νιώθει.

Σάν τὰ θῶο τὸ λαχτάρισμα,
τὰ μολόγητο κοῦμα
μυστικά τρεμοσίλεψε
στῆς ψυχῆς τάγιο βῆμα.

Τῆς ζωῆς αἰώνια δύναμη,
τῆς ἀγάπης γεννήτρα,
τούς ἀνθούς τούς ἀταίριαστους
βγάζει ἀπ' τὰ ἴδια τὰ φύτρα.

3.

Στὰ θλιμένα γεράματα
τριφερὴ ψυχοπόνια
μᾶς ἀγάπης ὁπὸ ἀνθισσε
σάν τὸ κρίνο στὰ χιόνια.

Ἡ ψυχὴ μοσκοβόλησε
καί τῶν πόθων ἡ ἀπίτη
τήν καρδιά κρυφοτίραξε
σάν ἐλπίδα φεβγάτη.

Κ' οἱ χαρὲς πού χαθήκανε
μέσ στη μνήμη γυρίζουν...—
τῆς ζωῆς νεκρολούλουδα
πού τούς τάφους στολίζουν.

4.

"Αχ! οἱ Ἐλπίδες οἱ μίγισσες
δὲν μποροῦν νὰ τοῦ δώσουν
τῆς ζωῆς τὸ ξανιάσασμα
καί νὰ τόν ξαναανιώσουν!

Τὸ κουφάρι του σκέβρωσε
κι' ὁ καιρός τὸ φλογίζει,
μὰ ὁ θάνατος ἀνίλεος
κι' ἀγρυπνος φοβερίζει.

Ἀρρώστια κρυφογέννητη
βαθιά κουφοδρομίζει—
πόθος ἀγάπης ἄσαρκης
στήν ψυχὴ λαχταρίζει.

5.

Στήν ψυχὴ τὴν ἀνθρώπινη
καὶ στήν ἀπειρή πλίσση
ὅσα γύρισε τὰ βροχὰ,
μὰ ἔχουν ὅλα περῶσαι.

Στὸ βυθὸ τῶν ὀνείρων του
τρεμορέγγουν σὰν ἄστρα
κάποιος πόθος γλυκὸ θυμὸς
καὶ μιὰ φλόγα χαλάστρα.

Δύο ἀντίμαχες δύναιες
γιὰ νὰ σμίξουν σαλέβουν,
κι' ἀπ' τὸ μῖσος ξεφύβγοντας
τὴν ἀγάπη γυρέβουν.

6.

Φόβοι, πόθοι γοργότεροι
ποὺ ξυπνήσαν ἀντάμα
τὸν πλανοῦν καὶ τοῦ δείχνουνε
τὴ ζωὴ σὰν νέο θάμα.

Καὶ ἡ Ἀλήθεια καὶ τ' ὄνειρο
μὲς στὴ σκέψη του σμίγουν,
σὰν ψυχὴς ἀγγελόχρουστες
ποὺ γυρέβουν νὰ φύγουν.

Οὐρανόσταλο μήνυμα
στῶν παθῶν τὴ λαχάρα,
ἡδονὴ πονοστάλαχτη,
εὐλογία καὶ κατάρρα.

7.

Ὅσα μάτια καὶ πρόσκαιρα
τὴν καρδιά του σκλαβώνουν . . .
Σὰν πουλιὰ πάντα οἱ πόθοι του
τὰ φτερά τους ἀπλώνουν.

Ὅπως ἦρθαν τὶς δέχτηκε
τὴ Χαρὰ καὶ τὴ Λύπη,
πάντα δίχως παράπονο
καὶ χωρὶς καρδιοχτύπι.

Καὶ ποτὲ δὲν λογάρισε
τὸ σωστὸ καὶ τὸ λάθος
στῆς ζωῆς τῆς ἀφρόντιστης
τὸ ἀκυβέρνητο πάθος.

8.

Τῶν ὀνείρων ὁ θάνατος
πλιὸ πικρὸς εἶν' ἀκόμα
κι' ἀπ' τὸ μνήμα ποὺ ἀνοίγεται
γιὰ νὰ θάψει τὸ σῶμα.

Τῆς ψυχῆς θησαυρίσματα
σκορπιστήκαν στ' ἀγέρι . . .
μάβρα σύγνεφα σκέπασαν
τῆς Ἐλπίδας τ' ἀστέρι.

Κ' ἕνα φῶς πρωτοπάντεχο,
ποὺ τὸν εἶχε μαγέψει,
πῶς ἀκόμη δὲν ἔσβησε ; . .
— Σβήσου πλιά, μάταιη Σκέψη !

9.

«Non omnis moriar.» — Ὁράτιος.

Σκέψη, ζεῖς ἀκατάλυτη,
δὲν μπορεῖς νὰ πεθάνεις,
περνᾶς χωρὶς νὰ χάνεσαι
μὲς στοὺς δρόμους τῆς Πλάνης.

Ρόδο πορφυρογέννητο,
ἡ Ἀμαρτία σὲ ποτίζει,
κι' ἀπ' τὴ φλόγα τῆς Κόλασης
ὁ Καημὸς σὲ θεορίζει.

Μοσκοβολᾶς ἀμάραντο,
δὲν σὲ πειράζει ὁ χρόνος
γιατὶ σ' ἔσπειρε τ' ὄνειρο
καὶ σ' ἔθρεψε ὁ Πόνος.

10.

Βοριάς ἄγριος ἐφύσηξε
καὶ τῆς νιότης τὰ χρόνια
σὰν ἀνθόφυλλα μάδησαν,
πᾶνε σὰν χελιδόνια.

Ποιὸς θυμᾶται ; ποιὸς ἔεχασε ; —
Πόθοι κι' ὄνειρα φύγαν . . .
σκορπιστήκαν ἀγύριστα
καὶ στὸ Ἀνύπαρχτο πῆγαν.

Μακρισμένος ἀντίλαλος
μὲς στὴ μνήμη του φθάνει,
σὰν νεκρώσιμο σήμαντρο,
κλαίει τὴν πρόσκαιρη πλάνη.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΤΑΙΝΙΑΝ

Ἡ ἐντελῶς ἐξαιρετικὴ ὑποδοχή, ποὺ ἔλαβε, κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἐβδομάδας τοῦ Ἀπριλίου, ἀπὸ τὸ κοινὸν τῶν Ἀθηναίων, μιὰ ἑλληνικὴ ταινία, φέρουσα τὸ ὄνομά μου — ἢ «Ἀστέρω» — μοῦ ἐπιτρέπει νὰ δώσω μερικὰς σχετικὰς ἐξηγήσεις, ἐκ τῶν ὑστέρων, χωρὶς νὰ θεωρηθῶ, ὡς ἀπολογούμενος, ἢ ὡς διαφημιζῶν ἕνα κινηματογραφικὸν ἔργον, μὲ τὸ ὅποιοι συνεδέθη τὸ ἐνδιαφέρον μου.

Πρῶτον ἀπὸ ὅλα, λοιπόν, θὰ ἤθελα, νὰ δηλώσω, ὅτι οὔτε ἐστήριξα, οὔτε στηρίζω ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, καμμίαν, ἀπολύτως, φιλολογικὴν ἀξίωσιν. Ἐνα κινηματογραφικὸν ἔργον — ὡς scenacio — εἶναι, κατ' ἀνάγκην, ὑπὸ τὰς συνθήκας τοῦλάχιστον, ποὺ διέπουν σήμερον τὸ κινηματοθέατρον, ἔργον συμβατικόν. Ὁ συγγραφεὺς δὲν εἶναι ἐλεύθερος νὰ γράψῃ τὸ σενάριόν του, ὅπως θὰ ἔγραψεν ἕνα θεατρικὸν ἔργον. Πρέπει νὰ ὑποταχθῇ εἰς ὠριζόμενας ἀπαιτήσεις τοῦ κινηματογραφικοῦ κοινοῦ καὶ αὐταί, φυσικά, εἶναι ἀπαιτήσεις καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἢ ὁποῖα ὑπολογίζει ἐπὶ μερικῶν ἀπαραιτήτων παραγόντων ἐπιτυχίας. Ἀρκεῖ μόνον νὰ σημειωθῇ, ὅτι καθιερωμένος νόμος τοῦ κινηματοθέατρο, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, εἶναι τὸ «εὐτυχὲς τέλος», διὰ νὰ γίνῃ προφανὲς πόσον περιωρισμένη εἶναι ἡ δημιουργικὴ ἐλευθερία τοῦ συγγραφέως. Καὶ ἐπειτα ἔρχονται αἱ δευτερεύουσαι, ἀλλὰ ὄχι ὀλιγώτερον θεμελιώδεις ἀπαιτήσεις τοῦ κινηματοθέατρο. Κάποια — τοῦλάχιστον κάποια — ρωμαντικότης τῆς ὑποθέσεως καὶ τοῦ θέματος εἶναι στοιχεῖον ἐκ τῶν ἴων οὐκ ἄνευ. Ἡ ἐξωτερικὴ, χτυπητὴ, περιπέτεια, ἐφ' ὅσον ἀπουσιάζει ὁ ζωντανὸς διάλογος, ἐπίσης. Ἡ αἰσθηματολογία — ὅσον περισσώτερον ρηχὴ, τόσο τὸ καλύτερον — ὁμοίως. Ἀκόμη καὶ ἡ κοινοτοπία, εἰς ὅλας τῆς τὰς μορφάς. Ὅ,τι δηλαδὴ θ' ἀποτελοῦσε ἐλάττωμα ἢ ἀδυναμίαν εἰς ἕνα λογοτεχνικὸν ἔργον, εἰς τὸ κινηματογραφικὸν ἔργον κατατᾶν' ἀποτελεῖ προσόν. Εἰς τὸ τελευταῖον εἶναι ὅλα συμβατικά. Ἀπὸ τῶν συγγραφέα τοῦ σεναρίου ἢ ἀπὸ τῶν μεταφέροντα ἕνα λογοτεχνικὸν ἔργον εἰς τὸ κινηματοθέατρον ἐξαρτᾶται νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν

ἀναγκαίαν συμβατικότητα μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερας θυσίας τῆς καθαρᾶς τέχνης.

Φυσικά, προκύπτει ἡ εὐλογωτάτη ἐρώτησις : Πῶς ἕνας λογοτέχνης, σεβόμενος τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν τέχνην του, στέργει εἰς παρομοίας παραχωρήσεις ; Πῶς δέχεται νὰ γίνῃ δοῦλος μιᾶς συμβάσεως ; Πῶς ἀποφασίζει νὰ δημιουργήσῃ κατὰ παραγγελίαν ἢ κατὰ συνθήκην ; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις αὐτὰς θὰ ἤμποροῦσε νὰ χρησιμεύσῃ, ὡς ἀπάντησις, μιὰ προσωπικὴ μου ἐξομολόγησις, τὴν ὅποιαν προσφέρω, ὄχι ἀπὸ ἀνάγκην ἀπολογίας, ὅσον ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν μιᾶς γενικωτέρας διευκρινίσεως τῶν σχετικῶν ἀποριῶν.

Ἐνα καλὸ πρῶτ, λοιπόν, χωρὶς ποτέ μου νὰ ἔχω ὀνειρευθῇ νὰ γίνω συγγραφεὺς κινηματοδράματος, οἱ διευθύνται τῆς Ντάγκ — Φίλμ, μοῦ ὑπέβαλαν τὴν πλέον ἀπροσδόκητον πρότασιν :

— Ἐπιθυμοῦμεν, κύριε, νὰ μᾶς γράψετε τὸ σενάριόν τῆς νέας μας ταινίας.

Ἡ πρώτη μου ἀπάντησις ἦτο κατηγορηματικὴ ἀρνήσις :

— Οὔτε ἐσκέφθην, ποτέ μου, κύριοι, νὰ κάμω τέτοιο πρᾶγμα, οὔτε τὸ σκέπτομαι, οὔτε ξέρω κἄν πῶς γίνεται.

Οἱ κύριοι ἐπέμειναν :

— Μᾶς κατηγοροῦν, ὅτι αἱ ταινίαι μας στεροῦνται ἑλληνικότητος. Θέλομεν, λοιπόν, νὰ παρουσιάσωμεν ἕνα ἔργον καθαρῶς ἑλληνικόν. Ἐνα ἔργον μὲ ἑλληνικὴν ὑπόθεσιν, ἑλληνικοὺς χαρακτήρας, ἑλληνικὴν ψυχολογίαν, ἑλληνικὸν περιβάλλον, ἑλληνικὸν χρῶμα. Ἐνα ἔργον, ποὺ νὰ κινήται μὲσα στὴν ἑλληνικὴν φύσιν καὶ τὴν ἑλληνικὴν ζωὴν. Γιὰ νὰ γίνουν ὅλα αὐτὰ μᾶς χρειάζεται ἕνας συγγραφεὺς. Εἶναι ἡ τελευταία ἀπόπειρα, ποὺ δοκιμάζομεν. Ἄν ἐπιτύχῃ, θὰ μπορέσωμεν ν' ἀποδείξωμεν, ὅτι καὶ ἡ ἑλλάς εἶναι εἰς θέσιν νὰ δημιουργήσῃ μιαν δικήν της κινηματογραφικὴν τέχνην καὶ, ἐπομένως, σημαντικὴν ἐθνικὴν βιομηχανίαν.

Τὸ τελευταῖον ἐπ' χεῖρμα ὁμολογῶ, ὅτι μὲ ἀφώπλιση. Μοῦ ἐζητεῖτο ἡ συμβολὴ μου διὰ μιαν ἑλληνικὴν σκοπιμότητα. Μοῦ ἐζητεῖτο, δηλαδὴ, κάτι τι, ποὺ ἀρχίζε νὰ παίρνῃ

ἐμπρός μου τὴν μορφήν κάποιου καθήκοντος. Πῶς ν' ἀρνηθῶ πλέον; Ἀρχισα νὰ σκέπτομαι κατὰ ποῖον τρόπον θὰ ἤμποροῦσα νὰ ὑπηρετήσω μίαν εὐγενῆ πρόθεσιν καὶ μίαν πρακτικὴν ἰδέαν. Ὅ,τι ἤθελα, ἐπὶ τέλος, ἀπὸ τὴν συμβολὴν μου — τὴν συμβολὴν ἐνδὸς Ἑλληνος συγγραφέως — οἱ καλοὶ καὶ προσθευτικοὶ κύριοι ἦτο νὰ τοὺς βοηθήσω, ὥστε μία ἑλληνικὴ ταινία νὰ γίνῃ, πράγματι, ἑλληνικὴ. Καὶ ἀπεφάσισα νὰ δοκιμάσω. Ἰπετάχθην μοιραίως — μήπως ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ διαφορετικὰ; — μέχρις ὁρίου, εἰς ἕλας τὰς συμβατικὰς ἀπαιτήσεις τῆς κινηματογραφικῆς τέχνης, ἐδέχθην, ὅτι τοῦτο δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ἔτσι καὶ ὅτι τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ διαφορετικὰ, ἕκαστα θυσίας καὶ παραχωρήσεις, ἔγραψα, τέλος, ἕνα σενάριον κινηματογράφου, ὅπως δὲν θὰ ἔγραφα ἕνα μυθιστόρημα, ἕνα διήγημα ἢ ἕνα θεατρικὸν ἔργον. Καὶ ἐγεννήθη ἡ «Ἀστέρω», μὲ τὸ φωτογενές τῆς ὄνομα.

Ἐκράτησα, ἔμωσ, καὶ κάτι τι γιὰ τὸν ἑαυτὸν μου. Ἐν μέσῳ ὑποχωρήσεων καὶ παραχωρήσεων πρὸς μίαν τέχνην συμβατικὴν, ἢ σταθερὰ μου φροντίς, ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ὑπῆρξε, πρῶτον: τὰ πρόσωπα τοῦ

κινηματογράφου — γιὰ τὸ περιβάλλον ὑπῆρχεν ἡ ἐγγύτης τοῦ φακοῦ, διευθυνομένου ἀπὸ δεξιόν; πεπειραμένον καὶ καλαισθητὸν ἐμπειροτέχνην — νὰ εἶναι Ἑλληνες, νὰ αἰσθάνωνται ἑλληνικά, νὰ φέρωνται ἑλληνικά, νὰ ὁμιλοῦν ἑλληνικά καὶ νὰ ἐρωτεύωνται ἀκόμη — ὁ μέγας σκόπελος τῆς ὀθόνης — ἑλληνικά. Καὶ δεύτερον: κινούμενος μέσα εἰς ἕνα περιβάλλον ἀνθρώπων τοῦ βουνοῦ, ν' ἀποφύγω τὴν χυδαιότητα, πρὸς τὴν ὁποίαν θὰ ἦτο μέγας κίνδυνος νὰ ἐξολισθήσῃ κανεὶς. Ν' ἀποφύγω τὴν χυδαιότητα, ὅχι ἐξευγενίζων, μὲ πλαστὰ μέσα, πρόσωπα καὶ πράγματα, ἀλλὰ φανερόνων, ἀπὸ τὰ βῆθη τῶν ψυχῶν, ἕνα πραγματικὸν ἱποτισμὸν, τὸν ἴδιον ἑλληνικὸν ἱποτισμὸν, ποῦ ἔλαβε τὸ λαμπρότερον του φανέρωμα εἰς τὰ δημοτικὰ μας τραγούδια.

Ἄν καὶ τοῦτο μόνον ἐπέτυχα — καὶ ἡ παρὰ πᾶσαν προκατάληψιν πανηγυρικὴ, κυριολεκτικῶς, ὑποδοχή, ποῦ ἔλαβεν ἡ «Ἀστέρω» ἀπὸ τὸ δύσκολον ἀθηναϊκὸν κοινὸν ὄλων τῶν τάξεων, μὲ πείθει, ὅτι τὸ ἐπέτυχα ὁπωσδήποτε — μοῦ εἶναι ἀρκετὸς λόγος νὰ μὴ μετνοήσω δι' ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἔλαβον — τὸ ὁμολογῶ — μὲ πολλοὺς δισταγμοὺς.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΒΑΝΑΣ

Η ΕΛΛΑΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΓΧΡΟΝΟΝ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

Ἡ σύγχρονος γερμανικὴ φιλολογία δὲν παύει ν' ἀσχολῆται μὲ τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα. Πολλὰ εἶναι τὰ βιβλία καὶ συχνὰς οἱ μελέται ποὺ ἀφιερῶνται εἰς τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ὄλων τῶν ἐποχῶν ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι σήμερον. Εἶναι ἄλλως τε εἰς ὄλους γνωστὸν ὅτι ὁ θαυμασμὸς τῶν σοφῶν Γερμανῶν πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα γνωρίσματα τῆς διαπαιδαγωγῆσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐστηρίχθη καὶ στηρίζεται ἡ περίφημος γερμανικὴ *κουλτούρ*. Ἡ γερμανικὴ μάλιστα ἀρχαιολογία πηγαίνει ἀκόμη μακρύτερα διὰ ν' ἀνεύρῃ τὰς ρίζας καὶ τὰς πηγὰς τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Συναγωνίζεται ἀκατάπαυστα πρὸς τοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τοὺς Γάλλους ἀρχαιολόγους καὶ ιστορικούς, καὶ ἐν μέρει τοὺς ὑπερέβησαν ἀφορᾷ

εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς ἐρεῦνας ἐπὶ τοῦ προϊστορικοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐξ ἀφορμῆς βέβαια τῶν μεγάλων ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων τῶν τελευταίων χρόνων Κνωσοῦ, τῆς Ἐφύρας, τῆς Καδμείας καὶ τῶν ἄλλων ἑλληνικῶν χωρῶν. Ἀπὸ τοῦ Δαίρπελδ καὶ τοῦ Κάρρο, (παραλείποντες τὸν παγκοσμίου φήμης ἐξερευνητὴν τῶν Μυκηθῶν καὶ τῆς Τροίας ἀειμνηστον Σλήμαν), τοῦ Μπέλοχ καὶ τοῦ Πέλμαν, τοῦ Μέγνερ καὶ τοῦ Λεονάρδ μέχρι τῶν νεωτέρων ἀρχαιολόγων καὶ ιστορικῶν, ὅλοι, ποῖος ὀλίγον ποῖος πολὺ, κατέγειναν καὶ καταγίνονται οἱ ζῶντες, μὲ θέματα τῆς προϊστορικῆς καὶ ιστορικῆς Ἑλλάδος, καὶ δὲν περνᾷ μῆνας ποῦ νὰ μὴ ἐκδίδεται καὶ ἕνα ἢ περισσότερα βιβλία Γερμανῶν ἀρχαιολόγων προσπαθούντων νὰ λύσουν τὰ μεγάλα προβλήματα ποῦ παρουσίασαν καὶ παρουσιάζουν

κάθε ἡμέραν τὰ ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα τῶν τελευταίων χρόνων.

Πῶς κρίνονται τὰ βιβλία αὐτὰ τ' ἀφιερῶνται εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅχι ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς τεχνικούς, εἶναι θέμα ἐνδιαφέρον ὅλους τοὺς Ἑλληνας, καὶ διὰ τοῦτο θὰ προσπαθῶμεν νὰ συνοψίζωμεν τὰς κρίσεις τῶν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὰς στήλας τῆς «Νέας Ἑστίας», ἐκφέροντες ἐνίοτε καὶ τὰς ἰδικὰς μας.

**

Ἀρχίζομεν σήμερον ἀπὸ ἕνα βιβλίον τῆς Γερμανοελετιδος Μαρίας Βάξερ ποῦ φέρει τὸν τίτλον «*Ἰερὰ ὁδὸς*». Εἰς τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ ποῦ ἐξεδόθη εἰς τὴν Στουτγάρτην. ἡ Βάξερ θεωρεῖ τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τὴν φράσιν ἐνδὸς Γερμανοῦ κριτικοῦ, «ὡς ἀνθρώπινον καὶ θεῖον, γῆινον καὶ αἰώνιον Μυστήριον. Τὸ πνεῦμα τῆς εἶναι ἐλευσινιακὰ ἐμπνευσμένον καὶ ἔτσι βλέπει τὴν Ὀδὸν πρὸς τὴν ἀγιότητα τῆς ὑπάρξεως διὰ τῆς Ἑλλάδος: εἰς τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων τοῦ Ὀμήρου, εἰς τὸ δαιμόνιον τῆς ψυχῆς των, εἰς τὴν ὠραιότητα τοῦ παραστήματος, εἰς τὴν αἰώνιαν μορφήν. Τὸ αἰσθάνεται βαθειὰ μέχρι τῶν ἐνδομύχων τῆς. Τὸ πνεῦμα τοῦ Μυστηρίου εἶναι ἡ ἀναγέννησις ἀπὸ τὴν αἰώνιαν πηγὴν τῆς ζωῆς, ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ βῆθη τοῦ Ἄγνωστου, μέσα εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ φωτός. Καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Ἰερᾶς Ὀδοῦ εἶναι: Διὰ τῆς ἀναρχίας εἰς τὸν Νόμον».

Ἔτσι χαρακτηρίζεται τὸ βιβλίον τῆς κ. Βάξερ, τὸ ὁποῖον ἐπροκάλεσε ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς ὄλους τοὺς ξένους ἑλληνιστὰς. Ἀλλὰ πολὺ ζωηρότερον ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον ἐν ἄλλο βιβλίον τοῦ I. O. Πλάσμαν περὶ «*τῶν ἀρχαιοελληνικῶν μυστικῶν ὁδῶν τοῦ Ὀρφέως*», ὡς ὀνομάζει ὁ συγγραφεὺς τοὺς ἐκστατικούς καὶ διονυσιακὰ ὀργιαστικούς ἐκείνους Ὀρφικούς Ἕμνους ποῦ ὀδηγοῦν βαθειὰ εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀρχαίων μύθων καὶ μυστηρίων. Ὁ Πλάσμαν ἔχει ζωηρὸν ποιητικὸν τάλαντον καὶ ἀπέδωκεν εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ἕμνων ὄλην τὴν ποιήσιν τοῦ ἀρχαίου κειμένου. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ βιβλίου περιέχει παρατηρήσεις πολλῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων καὶ μεταχειρίζεται πλαστικωτάτας εἰκόνας διὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς γνώμας του.

Ἐκθειάζεται ἐπίσης ὑπὸ τῶν κριτικῶν μίαν μετάφρασιν τοῦ Ἡροδότου ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Μπράουν, καὶ ὡς ἐκδοσις καὶ ὡς πηστὴ ἀπόδοσις τοῦ κειμένου τοῦ Πατρὸς τῆς Ἱστορίας. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἰδιαίτερος ἀσχολοῦνται οἱ Γερμανοὶ ἀπὸ θρησκευτικῶν ἀπόψεων μὲ τὸν Πλάτωνα. Ἀξιόλογος θεωρεῖται μίαν νέα μετάφρασις τοῦ «*Συμποσίου*» τοῦ Πλάτωνος ὑπὸ τοῦ Φράντς Μπόλλ. Εἰς τρίτην ἤδη ἐκδοσιν ὁ Ἐρνέστος Χορνέφφερ ἐξεπόνθησε τὴν κατὰ τὸ 1920 ἐκδοθεῖσαν μελέτην του «*Ὁ Πλατωνισμὸς καὶ τὸ παρόν*», διὰ τῆς ὁποίας ἀποδεικνύει τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς Μεταφυσικῆς. Διὰ τῆς μελέτης του ἐπιδιώκει, ἀπὸ βαθυτέρας θρησκευτικῆς ἐνότητος μὲ τὴν ἀρχαιότητα, τὴν δημιουργίαν μιᾶς θεωρίας περὶ τοῦ κόσμου, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ μόνον δύναται νὰ προκύψῃ *ἐξυγιάνσις*. Διὰ ταύτης δικαιώνει ὁ Χορνέφφερ τὴν ἐξέλιξιν. Μόνον διὰ τοῦ πνεύματος εἶναι δυνατόν ὁ ὕλικὸς κόσμος τοῦ ἀνθρώπου νὰ φθάσῃ εἰς μακαριότητα. Εὐρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς ἐξελίξεως, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μελέτη τοῦ Χορνέφφερ, τῶρα εἰς τὴν ἐπαχὴν τῆς ἀνιδεοῦ καὶ ἐχθρικῆς πρὸς τὰς ἰδέας πράξεως, εἶναι ἀπαραίτητος ἐναντίον τῆς ἀκαθορίστου Φιλοσοφίας, ἡ ὁποία καταγίνεται εἰς σχολαστικότητα. Ὁ Χορνέφφερ ὑποδεικνύει τὴν ὁδόν, ὅπως διὰ τοῦ πλατωνικοῦ δυαλισμοῦ καὶ ὅχι διὰ τοῦ μονισμοῦ τῆς Σκέψεως, εἰσέλθωμεν πάλιν εἰς τὸν πραγματικὸν πολιτισμὸν, τὴν *κουλτούρ*.

Ἀπὸ ἄλλης ἀπόψεως, ἀλλὰ στοιχειωδέστερον ἐπιλαμβάνεται τοῦ ζητήματος ἄλλος Γερμανὸς συγγραφεὺς ὁ Χέρμανν Κούττερ διὰ τοῦ θαυμαστοῦ βιβλίου του «*ὁ Πλάτων καὶ ἡμεῖς*» ἐκδοθέντος εἰς τὸ Μόναχον. Τὸ βιβλίον αὐτὸ Γερμανὸς κριτικὸς χαρακτηρίζει μὲ τὰς λέξεις: «Ἀπὸ τὴν ζωὴν, διὰ τὴν ζωὴν, καὶ ὅχι διὰ τὸ Παγεπιστήμιον καὶ τὰ Σχολεῖα καὶ τὴν Ἐπιστήμην». Ὁ Κούττερ προσανατολίζει τὸν ἀναγνώστην διὰ τοῦ Πλάτωνος μὲ τὰ μεγάλα προβλήματα τοῦ Ἀπίου καὶ τοῦ Ἀπολύτου καὶ τὰ διαιρεῖ εἰς τέσσαρα κεφάλαια: Ἀυγὴ, Ἡμέρα, Ὄραι Ἐργασίας καὶ Ἑσπέρα. Τὸ βιβλίον ἐμπνέεται ἀπὸ χριστιανικὸν πνεῦμα.

Τὴν «*Ἀυτοβιογραφίαν τοῦ Πλάτωνος*» ἐξέδωκε νεωστὶ ἄλλος Γερμανός, ὁ X. Γκόμπεντ, εἰς τὴν Βιέννην, συγκεντρῶσας εἰς μι-

κρὸν βιβλίον τὰς περὶ αὐτοῦ διαλέξεις του.

Πολὺ ἐκθειάζεται καὶ μίᾳ νέᾳ ἐκδόσει εἰς τὴν γερμανικὴν τοῦ γνωστοῦ ἐπικολυρικοῦ εἰδουλλίου «Δάφνης καὶ Χλόης», τὸ ὅποιον ὡς γνωστὸν ἔγραψεν ὁ σοφιστὴς Λόγγος μεταξὺ τῆς 476 καὶ 576 ἑκατονταετηρίδος. Τὸ ἀρχαῖον κείμενον εἶχε μεταφράσει εἰς τὴν γερμανικὴν ὁ σύγχρονος τοῦ Γκαίτε Φρειδερίκος Ἰακώβου καὶ τὸ εἶχεν ἀφιερῶσει εἰς τὸν Δοδκα τῆς Βαϊμάρης. Ἦδη τὸ ἐξέδωκεν ὁ Ἄλεξ φὸν Γκλάιχεν-Ρούσβουρμ με εἰσαγωγὴν καὶ ὀκτὼ ἐγχρώμους λιθογραφικὰς εἰκόνας καὶ θεωρεῖται ὡς μίᾳ ἀπὸ τὰς πλέον ἐπιτυχημένας καλλιτεχνικὰς ἐκδόσεις.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψωμεν καὶ τὴν νέαν ἐκδοσὶν τῆς «Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου» ὑπὸ τοῦ Ρόμαν Βέρνερ, καὶ τὴν «Ζωὴν τοῦ Ἁγίου Πορφυρίου, ἀρχιεπισκόπου Γάζης», γραφείσαν ὑπὸ τοῦ διακόνου Μάρκου καὶ μεταφρασθεῖσαν ἤδη ὑπὸ τοῦ Γκεώργ Ρόντε, καθὼς καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Φρίτς Βέκε «Ἱστορίαν τοῦ χοροῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα» εἰς μεγάλον τόμον με πολλὰς εἰκόνας. Ἀξιοσημείωτοι εἶναι καὶ αἱ «Ἀρχαὶ τῆς ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς» ὑπὸ τοῦ Ἐρνέστου Πφούλ, καὶ ἓνα σπουδαϊότατον βιβλίον τοῦ Βίλχελμ Βόρριγκερ ἐπιγραφόμενον «Ἑλληνισμὸς καὶ Γοτθικὴ». Δι' αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῆς Καλλιτεχνίας δὲν εἶναι διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ Κλασικισμοῦ, οὔτε τῆς Ρωμαϊκῆς τέχνης, οὔτε τῆς Ἀναγεννήσεως, ἀλλὰ εἶναι κοσμοϊστορικὴ. «Ἡ κοσμοκρατορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ» συμπεριέλαβε τὴν καλλιτεχνίαν ἔλου τοῦ κόσμου! Καὶ διὰ τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν δημιουργικὸν αἶσθημα τῆς Τέχνης ὑπερέχει κατὰ πολὺ τοῦ Λατινικοῦ.

* *

Ἀφορμὴν εἰς νέας μελέτας περὶ τοῦ Ὀμήρου ἔδωκεν ἡ πρὸ δύο ἐτῶν ἐκδοθεῖσα «Ὀδύσεια» ὑπὸ τοῦ Δαίρπεφελδ. Οὕτως, ὁ διάσημος Βιλαμόβιτς - Μέλλενδορφ ἐξέδωκε νεωστὶ τὴν πρὸ 40 ἐτῶν μελέτην του περὶ τῆς Ὀδυσσεΐας ὑπὸ τοὺς νέους τίτλους «Νέαι δημοικαὶ ἐρευναι: περὶ τῆς παλινοσστήσεως τοῦ Ὀδυσσεῶς», ἐκ τῶν ὁποίων τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον προκαλοῦν τὰ 11ον καὶ 12ον κεφάλαιον: «Ὁ ποιητὴς τῆς Ὀδυσσεΐας» καὶ «Ἡ Ὀδύσεια καὶ ὁ Ὀμηρος», διὰ τῶν ὁποίων ἀποδεικνύει, ἐφ' ὅσον

εἶναι δυνατόν, τὴν προέλευσιν, τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν τῆς Ὀδυσσεΐας, ἐμμέσως ἀντικρούων τὰς γνωστὰς γνώμας τοῦ Δαίρπεφελδ.

Τοῦ ἰδίου Βιλαμόβιτς ἐξεδόθησαν αἱ «Ἀναμνήσεις» ὑπὸ τοῦ ἐν Λειψία Κ. Κέλερ, καὶ ἡ «Κουλτούρ τοῦ παρόντος», διὰ τῆς ὁποίας ρίπτει βλέμμα μόνον ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς Φιλολογίας, χωρὶς νὰ ἐπεκτείνεται εἰς τὴν γενικὴν αὐτῆς ἱστορίαν. Τοῦτον ἀνεπλήρωσεν ὁμοῦς ἄλλος Γερμανὸς καθηγητὴς τῆς Φράϊμπουργ, ὁ Βόλφ Ἄλυ, συγγραφεὺς ἐν εἴδει φιλολογικοῦ Λεξικοῦ τῆς «Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας» ἀπὸ τοῦ Ὀμήρου μέχρι τοῦ 350 μ. Χ.

Ἐκπληξὴν ἐπροκάλεσεν εἰς τοὺς φιλολογικοὺς κύκλους τῆς Γερμανίας ἡ μετάφρασις ὑπὸ τοῦ Θασσίλου φὸν Σέφφερ τῶν «Διονυσιακῶν» τοῦ Νόννου εἰς θαυμασίαν πολυτελεῖ ἐκδοσὶν τοῦ ἐν Μονάχῳ οἴκου Μπροσμμαν. Ὁ Νόννος, ὡς γνωστὸν, ἐχαρκτηρίζετο ὡς «ἅγιος», κατήγετο ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἐποίησε τὸ ἔπος του εἰς 48 ἄσματα, γενόμενος ἐνδοξος, διότι κατῴρωσε νὰ συμπεριλάβῃ εἰς αὐτὸ πλῆθος μύθων, θρύλων καὶ παραδόσεων τῆς ἀρχαιότητος καὶ νὰ τὸ διανύσῃ με τὴν ἀρχαίαν θρησκείαν τῶν Μυστηρίων, με τὴν Χαλδαϊκὴν ἀστρολογίαν καὶ με πολλὰς ἄλλας θρησκευτικὰς δοξασίας, αἱ ὅποιαι διεσώζοντο ἐκ κόμῃ ζωηρὰ κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς Ἀλεξανδρείας, ὅτε ἐζηρὸ Νόννος. Ὁ Σέφφερ ἐξέδωκεν ἤδη τὰς 24 ᾠδὰς καὶ βραδύτερον θὰ ἐκδώσῃ καὶ τὰς ἄλλας 24. Ἰὸ ἔπος τὸ πρῶτον ἤδη μεταφράζεται ὀλόκληρον εἰς τὴν γερμανικὴν. Ὁ Σέφφερ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν του χαρακτηρίζει τὸ ἔπος, ὅπερ, ὡς γνωστὸν, περιγράφει τὴν ζωὴν καὶ τὰς πράξεις τοῦ Διονύσου καὶ ἰδιαιτέρως τὴν μέχρις Ἰνδιῶν ἐκστρατείαν του, ὡς «θησαυρὸν μεταφυσικῶν παραστάσεων κοσμοατρικοῦ εἶδους» καὶ μάλιστα κατὰ τὰς καλλιτέρας καὶ δι' ἡμᾶς ἀπολεσθείσας πηγὰς.

* *

Καὶ τώρα, μετὰ τὰ περὶ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος γερμανικὰ βιβλία, ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰ περὶ τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος.

Πρώτης τάξεως ἐκδόσεις εἶναι τὸ «Ταξείδιον εἰς τὸ Αἶγαλον» τοῦ Χάνς Μπέργκερ με 53 θαυμασίας εἰκόνας τοῦ Γιό-

χαν Γράουτμαν. Περιγράφει τὰς Κυκλάδας, μὴ παραλείπων οὐδὲ τὸ παινηγύρι τῆς Εὐαγγελιστρίας εἰς τὴν Τήνον, τὴν Σῆρον, τὴν Σαντορίνην καὶ φθάνει εἰς «τὸ Κράτος τοῦ Μίνωος» τὴν Κρήτην, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς Ἀθήνας, με λοιμπρὰς ἐντυπώσεις καὶ ἀλάνθαστον παρατηρητικότητα.

Ἄλλος Γερμανὸς, ὁ Κάρολος Μπούργκαρτ, ἐξέδωκε τὸ «Μικρασιατικὸν ταξείδι». Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν Προῦσσαν ἔφθασεν εἰς τὴν Ἀγκυραν, ἐκεῖθεν εἰς τὴν Καισάρειαν, τὸ Ἰκόνιον καὶ τὰ Ἄδανα καὶ μέσῳ Σμύρνης ἐπανήλθεν εἰς τὴν πατρίδα του. Τὸ βιβλίον εἶναι γραμμὲν με πνεῦμα χωρίζον τὴν Ἑλλάδα τῆς Ἀνατολῆς. Ἰὸ εἶδος τῆς ζωῆς εἰς τὴν Ἀνατολήν δὲν ἔχει πλέον τίποτε τὸ καινὸν με τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα. Καὶ ὁμοῦς, λέγει κάποιος Γερμανὸς κριτικὸν τὸ βιβλίον, εἶναι πάντοτε πατρίδα μας! Καὶ ἐρωτᾷ: Δὲν ζῆ μαζί μας κυρίως ἡ Μικρὰ Ἀσία διὰ τῆς Ἰλιάδος τοῦ Ὀμήρου; Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν τοῦ φιλαλήθους Γερμανοῦ ἄς ἀπαντήσωμεν ἐκεῖνοι ποὺ φαντάζονται ὅτι θὰ παύσῃ ὁ Ἑλληνισμὸς νὰ σκέπτεται τὴν Μικρὰν Ἀσίαν...

Ἄλλο βιβλίον σπουδαῖον περὶ τοῦ συγχρόνου Ἑλληνισμοῦ, συνυφασμένον ὁμοῦς με τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα, εἶναι τὰ «Ἑλληνικὰ ταξείδια», ποὺ ἐξέδωκεν οἱ κ.κ. Φρόντζ Σπούνδα καὶ Παῦλος Χαλλγκάρτεν. Ἀλλὰ, προτοῦ γράψωμεν περὶ αὐτοῦ, θὰ ἦτο παράλειψις, ἐὰν δὲν ἀναφέρομεν τὴν μετάφρασιν τῆς «Κερένιας Κούκλας» τοῦ Χρηστομάνου ὑπὸ τοῦ Α. Στάνιμετς καὶ τὴν μελέτην αὐτοῦ περὶ τοῦ παρ' ἡμῶν γλωσσικοῦ ζητήματος.

Περὶ τοῦ Σπούνδα ὁμοῦς πρέπει νὰ γράψωμεν πολλὰ, διότι ἔγινε πλέον γνωστὸς εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Ἁγίου Ὄρους Ἄθω» με τὰς 40 εἰκόνας του, τὸ ὅποιον Γερμανὸς κριτικὸς θεωρεῖ «ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα βιβλία ποὺ ἤμποροῦσε νὰ χάριση ἡ χριστιανικὴ Ἑλλάς». Τίποτε δὲν εὗρεται ὁ Σπούνδα εἰς

τὸ Ἄγ. Ὄρος ποὺ νὰ τὸ συνδέῃ με τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, διότι εἶναι καθαρῶς βυζαντινόν. Αὐτὸ τὸ λέγει ὁ Σπούνδα, διότι εἶναι βαθὺς ἑλληνολάτρης, δηλ. ἀγαπᾷ περισσότερο τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας, καὶ ἂν δὲν ἦτο ξένος, θὰ ἐλέγομεν ὅτι πάσχει ἀπὸ προγονοπληξίαν! Καὶ θὰ τὸ ἴδωμεν εὐθὺς ἀμέσως ἀπὸ τὰς ποιητικὰς του ἐμπνεύσεις. Ἀλλὰ πρὸ τούτου ἄς τὸν παρακολουθήσωμεν εἰς τὰ ταξείδια του.

Μετὰ τὸν Ἄθω μεταβαίνει εἰς τὴν Ρόδον, ὅπου τὸ βλέμμα του δικαιοτάτα δὲν βλέπει τοὺς Ἰταλοὺς, ἀλλὰ μόνον 40 χιλ. Ἕλληνας, Ἰβραίους καὶ Τούρκους, καὶ γνωρίζει τὴν ἱστορίαν τῆς ἀπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν προϊστορικῶν Δωριέων μέχρι τῶν Ἰπποτῶν Ἰωαννιτῶν τοῦ 1309 καὶ 1593, καθὼς καὶ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

τὴν κυριαρχίαν τῶν Γούρκων καὶ τὴν μετα-
νάστευσιν τῶν ἐξ Ἰσπανίας Ἑβραίων. Περὶ
τῶν Ἰταλῶν οὐδὲ λέξις. Διὰ τί; Ἡ φι-
λολογία δὲν πρέπει νὰ κάμνη πολιτικὴν!

Ὁ φίλος τοῦ Χαλλγκάρτεν ἀφ' ἐτέ-
ρου περισηνέλεξεν εἰς ὠραίαν συλλογὴν τὰ
«*Παραμύθια καὶ παροιμίας τῶν νή-
σων*» μὲ πρόλογον τοῦ Χέλμουτ φον Στάι-
νεν καὶ θαυμασίας ὕδατογραφίας τῆς Μαρίας
Ἑλισάβετ Βρέντε, καὶ τοιοῦτοτρόπως εἶδε
τὸ φῶς τὸ καλλιτεχνικώτατον περὶ ἑλλη-
νικῶν χωρῶν βιβλίον ποῦ ἐξεδόθη ἐσχάτως
εἰς τὴν Γερμανίαν.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κλείσουν αἱ σημειώ-
σεις αὐταὶ περὶ τῆς ἀναφερομένης εἰς ἑλλη-
νικὰ πράγματα γερμανικῆς φιλολογίας, ἀν
δὲν εἴπωμεν καὶ ἰδιαιτέρως ὀλίγας λέξεις διὰ
τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ κ. Σπούνδα, τοῦ ὁ-
ποίου τὰ τελευταῖα «*Εἴησι Ἐλευσινιακὰ
σονέττα*», δημοσιευθέντα εἰς τὰς «*Ἔρας*»
τοῦ Βερολίνου καὶ ἐμπνευσμένα ὅλα ἀπὸ τὸ
ταξίδι τοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶναι γεμάτα
ἀπὸ εἰκόνας καὶ μύθους τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύ-
ματος, πλούσια εἰς ρυθμὸν καὶ ἰδέας. Ἀπὸ
τοὺς τίτλους τῶν καὶ μόνον δύναται ὁ ἀνα-
γνώστης νὰ ἐννοήσῃ πόσῃν λιτρῆαν αἰσθά-

νεταὶ ὁ ποιητὴς πρὸς τὴν χώραν μας, ἀπὸ
τὴν ὁποίαν ἐδανείσθη καὶ αὐτὸν τὸν τίτλον
τῶν δεκατετραστίχων τοῦ, τὰ ὁποῖα διαιρεῖ
εἰς δύο μέρη. Ἐν πρώτῳ τιτοφορεῖ: «*Θεοί,
μῦθοι καὶ εὐλογημένοι τόποι*» καὶ τὸ δεύτε-
ρον: «*Προορισμὸς καὶ ἀναγνώρισις*». Ἴδού
καὶ οἱ τίτλοι τῶν χαριτωμένων αὐτῶν σονέτ-
των: Μῦθοι, Οἱ θεοί, Ἴρις, Φωτιές διὰ τὸ
Ἄργος, Στὸ Ἀρχιπέλαγος, Ματιὰ ἀπὸ τὴν
Ἀκροκόρινθον, Ἐπιστροφή στὴ στάνη, Ὀ-
λυμπία, Στὴν Παντάνασσα τοῦ Μιστρά, Ὁ
δρόμος στοὺς Δελφούς, Ἡ Κασταλιά πηγὴ,
Ματιὰ ἀπὸ τὸν Παρνασσό, Ἐρμῆς τρισμέγι-
στος, Ἐρεχθεῖον, Ἐλευσίς, Κολῶνες στὴν
Αἴγινα, Ἀποχαιρετισμὸς στὴν Ἀθήνα, Ἄ-
γιος Γεώργιος (τῆς Θεσσαλονίκης) κλπ.

Ὁ ἀποχαιρετισμὸς τοῦ στὰς Ἀθήνας εἶναι
γεμάτος μελαγχολίαν, ὅπως μελαγχολικὸν
βλέπει καὶ τὸν μενεξεδένιο βράχον τῆς Ἀκρο-
πόλεως, ποῦ τὸ ρεῦμα τοῦ φωτός τῆς μπαί-
νει βαθειὰ στὸ αἷμα τοῦ καὶ τὸν γεμίζει ἄλ-
λη μιὰ φορά ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ἡδονήν.

Ὡς δείγμα τῆς ποιητικῆς τοῦ παραθέτομεν
μίαν ἀτελῆ καὶ πρόχειρον μετάφρασιν τοῦ
σονέττου πρὸς τὴν Ἴριυνθα:

Ἐδῶ τῆς γῆς ὁ ἦρωας γεννήθη μὰ φορὰ,
ἀπ' τὸν Θεοπατέρα σὲ μιὰ διπλῆ νυχτιά.
Ἐδῶ ἡ γερὴ Μητέρα τὸν εἶχε ἀποθηλάσει,
ἔδῶ εἶχ' ἐκεῖνος κλάψει, ἔδῶ εἶχε καὶ γελάσει.

Θνητὸς ἦταν ἀκόμα, κ' ἀκόμα δὲν ἀνθίζει
τὸ γιγαντένιο ὕψος. Μὰ νάτος ἰ ἀντικρούζει
τὸν κίνδυνον, γλυστράει κρυφὰ κἀθε βραδυὰ
μὲ φλογερὸ τὸ βλέμμα, λυγίζει δυνατά.

Κι' ἀνοίγει τὰ δύο μπράτσα. Ψηλὰ στὸν πύργον ἐκεῖ,
στέκεται στὸν ἀέρα, κ' ἀπ' τῶν νεφῶν τὸ σάλο
βροντᾶς βουίζουν γύρω, φωτίζουν κεραυνοί,

κ' αὐτὸς στέκεται βράχος στὰ χαλαζοδιαμάντια.
Τὸν προσκαλεῖ ὁ Πατέρας τὸν ἦρωα τὸν μεγάλο,
ποῦ σέρνει τὸ σπάθι τοῦ στὸν κόσμον ὅλο ἀγνάντια.

ΔΗΜ. Γ. ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΒΡΑΪΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

“ ΑΛ ΡΟΣ ΑΡ·ΕΛ ”

(ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ ΤΟΥ ΑΡ·ΕΛ)

Ψηλά, πῶς στήν κορυφή τοῦ Ἀρ-Ἐλ, μὲ τεντωμένα μπράτσα,
ἀπ' τὰ παλιὰ τὰ χορνια, δριθὸς, στέκει ἕνας λευκομίλλης,
στὸ ξεροβὶ χέρι τὸ ραβδί, καὶ στὸ δεξιὸν δύο πλάκες
φεγγοβολᾶ τὸ πρόσωπο καὶ σύννεφα τὸν ζώνουν.

Κάτω ἀπ' τὰ πόδια τοῦ ἀψηλοῖ δύο γίγαντες, πελώριοι,
μὲ λύσσα τονὲ πολεμοῦν καὶ μίχηται τοῦ στήνουν.
Πρὸς τὰ ψηλὰ στηλὰ χυμοῦν μὲ χέρι, μὲ τσεκουῖρι
ν' ἀδράξουν ἀπ' τὰ μπράτσα τοῦ τίς πλάκες—μὰ τοῦ κάκου!

Σὰν τῆς αὐγῆς τὰ γλέφαρα τὰ δύο μάτια σου ἀστράφτουν
Κι' ἀπὸ τὰ ψηλὰ τοὺς κοιτάει μὲ δίκαια ταπεινότη.
Ξάφνου οἱ δύο γίγαντες λυγοῦν καὶ γονατίζουν χάμου—
μακρὰ ἀπ' τὴ δόξα τοῦ ἰ τί σὰν κ' Αὐτὸν δὲ στάθηκε ἄλλος!

ΚΕΙΝΑ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ!

Ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς λωτοὺς διαβαίνοντας, ψηλόκορμη
πρώτη φορὰ, κρυφὰ, μὲς στὰ χωράφια τὴν ἀντίκρυσσε.

Χιλιόχτιδος στερονόλαμπεν ὁ ἥλιος μὲς στὰ φυλλώματα,
σκορπώντας τὰ χρυσὰ φλουριά ἀναμειγρὰ στὰ ἰσκιώματα.

Μονάχη ἐπάνω στήν καρδιά δεμένη εἶχε τὰ χέρια τῆς
καὶ τὸ χρυσάφι, κόκκινο, σκόρπασε στὸ προσωπάκι τῆς.

Κι' ἀπέ, στὰ πόδια τῆς μπροστὰ ἀστράφτε δίχτυ ὀλόφωτο,
καὶ ξαφνικὰ, ἰδές, δύο ἀστραπὲς χυμοῦν ἀπ' τὰ δύο γλέφαρα!

Καὶ σὲ νὰ κοντοστάθηκε σιγαληνά, κοιτάζοντας:
ἄχ τὰ δύο μάτια! ἀπ' τὴν πυρὰ δύο φλογισμένα κάρβουνα.

λέγανε με χαμηλή φωνή για κάμποση ώρα.

Κ' έπειτα η Ξανθή, την ώρα που έφρευε, φίλησε την "Όλγα σφιχτά στα μάγουλα και της μισομουρσισε: — "Όπως είπαμε. 'Εγώ είμ' έδω.

Τό βράδυ, σάν ήθε ο άρραβωνιαστικός,

(Τό τέλος στο έρχόμενο)

ΚΛΕΑΡΕΤΗ ΔΙΠΛΑ-ΜΑΛΛΑΜΟΥ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΠΙΚΑΙΡΑ

ΤΑ ΧΩΡΙΑΤΙΚΑ ΠΑΣΚΑΛΟΓΙΟΡΤΑ (*)

IV. Φαγοπότι και γλεντοκόπι.

"Έτσι λοιπόν, αφού υπάρχει διάθεση για καθιστό (από την πολλή και διαρκισμένη εργασία όλης της σαρακοστής), για φαγοπότι (από τη νηστικομάρα και το ξελιγωμα της κακοφάγιας), καλός καιρός, πολλά και φτηνά τρόφιμα και κάμποσα παραδόκια, κ' έχουνε λασκάρει κ' οι εργασίες, στένεται το γλεντοκόπι!

Ούλος ο κόσμος, παρέες παρέες, συγγενικές, φιλικές, συμπεθερικές, κουμπιερικές και γειτονικές, συνάζονται σ' άπλωσιές, άλώνια, θεμινοστάσια ή μεγάλες άβλές, έτοιμάζουνε τάρνια της σούγκας, τσουγκράνε με τὰ κόκκινα άβγά και πίνουνε ως που μερακώνονται, κι απε το ρήνουνε στα τραγούδια, στους χορούς και στο ντουφεκίδι!

Και καθώς τρώνε και πίνουνε πλουσιοπάροχα, τους πιάνει ο λιμπισμός για μιá παντοτινή τέτοια πέραση κι αναβλύζουνε μέσ' από τὰ βασανισμένα φυλλοκάρδια τους έφκές που ξεφανερώνουνε τη μυριάποθη διάθεση και πεθυμιά τους, κι ανακατώνονται διασταόβρου με τις χαιρετούρες όγτας θεοκαλιόνται:

— Χριστός "Ανέστη! — "Αληθινός ο Κύριος.

— Είς υγεία, χρόνια πολλά! — Να είμαστε καλά!

— Πολύχρονοι, χαιράμενες! — Φχαριστούμε παρομοίως.

— "Όξ' άπ' άδικο! "Ο Θεός στο καλό! — "Αμήν!

ή "Όλγα του φέρθηκε καλύτερα από κάθε άλλη φορά.

"Ο Νώντας κ' ή μάνα του κοιτάχτηκαν κάποια στιγμή, ήσυχασιμένοι, σά να λέγανε: "Ε! και τ' άγριο-καλό είναι. Πιάνει τόπο.

— "Ο Θεός νάν τὰ φέρει δεξιά! — "Αμήν!

— "Ο Θεός νάν τὰ φέρει δεξιά! — "Αμήν, Παναΐτσα μου!

— "Ο, τι ποθεί ο καθέκαστος! — "Αμήν, ο Θεός να δώσει.

Και ξεκολουθάνε να ξεχύνονται γαϊτάνι από τη λειψοφυρασμένη καρδιά τους οι ανάκαλεσες, και τραβάνε σε μάκρο οι έφκές, μήμπως και τύχει ώρα άνοιχτή και βγει σωστή ή περκαλέσή τους.

Κι άμα μπούνε για καλά στο κέφι, πηγαίνουν μπαντινάδα στις παραπέρα παρέες, παίρνουντα μαζί τους μεζέδες μέσα στις μπόλιες, κρασί τις τσίτσες γιομάτες και την καρδιά ξεχειλισμένη καλοσύνη. Κι από μακριά ακόμα τους χαιρετάνε:

— Χριστός "Ανέστη! Καλώς σας ήδραμε! — Χρόνια πολλά, έφτυχά και καλοπαρεμένα!

Και τους καλωσορίζουνε καινοι:

— "Αληθώς "Ανέστη! Καλώς ήρθατε! — "Αμήν, Παναΐτσα μου! Να δώκ' άφέντης ο Χριστός κ' ή Παναγιά ή Παρθένα!

Κι ανταμώνουν οι δυο παρέες, φλέβονται, κερνάνε, κερνιόνται κι απε το ρήνουνε στο χορό και δίνει και παίρνει το τραγούδι:

«Τούτη ή γής—κυρά Γιώργαινα,
τούτη ή γής που την πατούμε
ούλοι μέσα θελα μπούμε!

Τούτη ή γής με τὰ χορτάρια,
τρώει νιούς και παληκάρια!

Τούτη ή γής με τὰ λελούδια
τρώει νιές και κοπελούδια!

Τάχα θελα φάει και μένα,
με τὰ φρούδια τὰ γραμμένα;

Νά ήξαιρα πός θά γλυτώσω
τούτ' τη γής θέλ' άσημάσω!

Τούτ' τη γής που θά μās φάει,
δώστε της με το παδίρι!...

Και δός του χορό, μεζέδες και πιωτούρα!
"Από το δασιοκέρασμα και το πολύ το γλέντι πελαγώνουνε μέσα στου κερισό τους τὰ κόμματα, ξεχνώνονται σε μι' άπόκοσμη ξενοιασιά, κι άπάνου στο μεράκι τους δε λογαριάζουν τίποτα, τὰ κόνουν ούλα θυσιά: δξω φτώχεια!... "Όσα πάν κι' όσά ρθουνε!...

Μά ή θύμηση της σκληρής πραγματικότητας, που παραμυθέει πάντα, σκίζοντας τὰ κρασώφτειαστα ξόμπλια της λησμονιάς, φτάνει μέσα βελήα στη σκέψη τους και τους κάνει νάπομένουνε βαρυσυλλοισμένοι και χυλωμένοι, σάν το λαγό, που πέφτει άπάνου του το δυνατό φως ήλεκτρικού φαναρισού και τον κάνει να σαστίξει. "Η άντέρα όμως τουν άλλουάνε ξεναρράφτει, τὰ σκισμένα ξόμπλια και διώγει γλήγορα τις άνήσυχες, χλιβερές και μέδρες θύμησης, όπως τάχου-γιατιό προγκάει τάγρίμα!...

Τό χει και το αίμα μας, έμās το ρωμιώνε, να μην παίρνουμε τίποτα κατάκαρδα, νάν «τὰ ρήνουμε ούλα στην κοιλιά κι όχι στην καρδιά», άκόμα κι όταν είμαστε στα καλά μας, όχι κι άπάνου σε γλέντι κιόλας! Γιατό δε μās μέλλει, δε δίνουμ' έναν παρά, για καμμιάν αίτια δεν το κουνάμε από τη δασκέδασή μας, ούτε για θάνατο άκόμα δεν πολυχαλάμι τη σειρά μας.

Μιά τέτοια άτραξία—άπίως άπίστεφτη, για να λέμε τη μέδρη αλήθεια! — μās φανερώνει έτοιτός ο μόλογος:

«Μιά βολά έχόρεδε μιá γυναίκα Πάνου στη ζάλη του χορού, έρχεται κάποιος και της λέει να παρατήσει το χορό και να τρέξει στο σπίτι, γιατί άρρώστησε ο άντρας της.

Μά που εκείνη! Δίχως να κόψει το χορό, τάπαντζει:

—Κι αν άρρώστησε και τί;
κι ο χορός καλά κρατεί!

"Απόκοντα φτάνει άλλος άποστελετής και της λέει:

—Γυναίκα, γυναίκα: πέθαν' ο άντρας σου!

Μά πάλε, δίχως νάν της «και καρφί»,
του κάνει και τουτουγοού!

—Κι αν έπέθανε και τί;
κι ο χορός κρατεί!

—Μά... θέλει σάβανα, της ξανέιπε
ο μαντατοφόρος.

—Τό πανί είναι μες στάντι,
κόψτε του μιá πιθαμή!

του φωνάζει. Και ούντας ήρθανε και της είπανε πώς τον άντρα της τον πάνε να τον θάψουνε, εκείνη έξακολούθησε το χαβά της:

—Οι παπάδες που τον πάνε,
ας τον βράσουν κι ως τον φάνε!

"Έτσι ξεκολουθάμε το γλεντοκόπι κι ό,τι βρέξει ως κατεβάσει...

V. Τραγούδια και άγωνίσματα

"Υπάρχουνε πολλά τραγούδια της Λαμπρής, μά δεν τὰ λένε, δεν τὰ τραγουδάνε, κι ως είναι ξεπίτηδες για τούτη την περίπτωση φτειασμένα. Λένε δυο-τρια στην αρχή, κι απε σάν ανάψει το γλέντι, ανακατώνουνε, όπως και σε κάθε άλλη περίπτωση, όλην των ειδών τὰ τραγούδια, λέει ο καθένας οποιο θυμάται: τραγούδια κλέφτικα, τραπεζίτικα, του χορού, του γάμου, της άγάπης, δίχως σειρά και χωρίς τάξη.

Τὰ καθεαφτου τραγούδια της Λαμπρής μās φανερώνουνε ό,τι τρεμοσαλέει μέσα στην καρδιά τους μιá τέτοια πίσσημη μέρα, τὰ αιστήματά τους, τους πόθους και τους καημούς τους. "Από άόφτα μαθαίνουμε πώς, με κάθε τρόπο, κείνες τις ήμέρες, φροντίζουνε να ναι ούλα τους καλά και παινεμένα, να μη βρίσκει άπάνου τους το παραμικρό ψεγάδι. Παληκάρια και κορίτσια να δείγνουνε τη λεδενιά της νιότης τους και να βεργολ γάνε με καμάρι, σάν τὰ κυπαρίσσια και τὰ βλαστάρια, όπως το λέει το τραγούδι:

«Σήμερα Χριστός "Ανέστη
και στους ούρανούς έβροθή.

Σήμερα τὰ παληκάρια
στεκουνται σάν τὰ βλαστάρια!

Σήμερα και τὰ κορίτσια
στεκουνται σάν κυπαρίσσια!»

(*) "Ιδε προηγούμενο τεύχος.

Μὰ πολλές φορές δὲν τοὺς φτάνουνε τὰ φυσικά τους χαρίσματα, τὸ λιγερὸ κορμί καὶ ἡ κυπριασένια μέση, οὔτε τὰ καλὰ τους φάρια. Γιὰ τὰ βγαδὺνε στὸ σειριάνι χρειάζονται κι ἄλλα πράγματα καὶ καλοδιαλεγμένα. Ἦνα τι ἀκανόνιστο κι ἀσκημο, τοὺς κάνει νὰ μαρμαζώνουνε καὶ νὰ κλειόγεται μέσα, νὰ μὴ βγαίνουνε στὸ μείντάνι. Ὁ, τι λευκὸ ἢ ἀταίριαστο, ἔχουνε τὴν ἰδέα πὼς τοὺς ἀσκημίζει οὐλα τὰ καλὰ τους, καὶ τοὺς ντροπιάζει σὰ νάχουνε μιὰ μουντζούρα. Μ' ἓνα λόγο, πρέπει νὰ μὴν ἔχουνε τίποτα κατώτερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους, κι οὔτε νὰν τοὺς λείπει τὸ παραμικρό, γιατί ἔτσι δὲν πάνε μὲ πρέα. Μὰς τὸ λέει καθαρά τοῦτο τὸ τραγούδι :

«Σήμερα Πάσχα καὶ Λαμπρὴ, σήμερ' ἀλλάζει
[ὁ κόσμος,
σήμερ' ἀρχοντόπουλα βγαίνουνε στὸ σειριάνι.
Μόνον τῆς χήρας τὸ παιδί δὲ βγαίνει στὸ σειριάνι!
Κι ἡ μάννα του τοῦ ἔλεγε κι ἡ μάννα του
[τοῦ λέει :
— Γιατί καὶ σὺ, δικιά μου γιέ, δὲ βγαίνεις
[στὸ σειριάνι
νὰ στεράφεις σὰν τὸ μύλαμα, νὰ λάφεις σὰν
[τὸν ἥλιο ;
— Μὲ τί ἄλλογο νὰ βγῶ καὶ γώ, νὰ πὰ νὰ σει-
[ριανήσω ;»

Ἀρὰ ναι στὴν ξενητειά, γυρίζουν στὸ χωριό τους, ἔπως εἶπαμε καὶ παραπάνου' κινῶν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς γιὰ νὰ ρηθῶνε στὸν τόπο τους, νὰ μὴ ρουμίζουνε τὰ ξένα μὲ τέτοια μέρα. Κ' ἐπειδὴ μπορεί νὰ μὴν προφτάσουνε, κάνουνε τίς ἐτοιμασίες τους δληγύχτα :

«Τώρα μεγάλη Πασκαλιά, τώρα καλὸς μας
[χρόνος !
Τώρα ἡ γῆς στολίζεται μ' ἄννια λογιῶ λελουδία:
μὲ πράσινα, μὲ κόκκινα, μ' ὄξια καὶ μὲ γαλάζια !
Τώρα κι ὁ ξένος βουλεύεται στὸν τόπο του νὰ πάει.
Νύχτα σελλώνει τῆλογο, νύχτα τὸ καλλιγώνει
βάνει τὰ πέταλα χρυσὰ καὶ τὰ καρδιά' ἀσημένια,
καὶ στὰ καλλιγοσφύρια του σπειρὶ μαργαρι-
[τάρι !..»

Τὸ πόσο κακὸ τὸ θεωροῦνε κείνοι πού ναι στὸ χωριὸ νὰ λείπουν ἀπὸ τὸ σπίτι οἱ δικοὶ τους τέτοια χρονιάρια μέρα, πόσο μαρμαζώνουνε ἄμα δὲν ἐρθῶνε, τὸ «βάνουνε κάρθουνο», καθὼς λένε, — μὰς τὸ ἐκφράζουνε τοῦτα τὰ δυὸ τραγούδια, τὸ δεύτερο μάλιστα δηλώνει κατακάθαρα πὼς θὰ πονεῖ καὶ θὰ λαχταρῆξει ἡ καρδιά τῆς μάννας, πού θὰ λεί-

πει τὸ παιδί της καὶ θὰ ναι τὸ στασίδι του ἔρμο :

«Τίνους μαννούλα χλίβεται, τίνους μαννούλα
[κλαίει !
Τοῦ Τούλα ἢ μάννα χλίβεται, τοῦ Τούλα ἢ
[μάννα κλαίει :
— Σήμερα, Τούλα μ', Πασκαλιά καὶ τὸ Χριστὸς
[Ἀνάστη,
πάλλάζουν μάννες τὰ παιδιά κι οἱ καθ' ἑαυτὸς
[τὴ νύφη.
Καὶ σὺ, Τούλα μ', δὲν ἔρχεσαι νὰ στολιστεῖς,
[ν' ἀλλάξεις,
νὰ πάμε στὴν Ἀνάσταση καὶ στὸ Χριστὸς Ἀ-
[νάστη
μόν κάθουσαι στὴ φυλακή, στῆς Λάρας τὰ
[μικοντρούμια ! ..
— Ἡ φυλακή μὲ γέφυσε κι ἀσπρίσαν τὰ μαλ-
[λιά μου !»

* *

«Διῶξε με, ἡ μάννα, διῶξε με, καὶ γὼ νὰ φύγω
[θέλω,
νὰ σκαυτήσω δυὸ βουνά καὶ τρεῖς κοντορα-
[ραχούλες,
νὰ κάμω ξένους ἐδικούς καὶ ξένες παραμάνες,
νὰ κάμεις χρόνους νὰ μὲ εἶδεις, καιροὺς νὰ
[μὰπαντήσεις,
ν' ἀσπρίσουν τὰ ματάκια σου, τηράγοντα τίς
[στράτες,
νὰ λερωθεῖ ἡ μπολίτσα σου, σφουγγίζοντα τὰ
[δάκρυα,
νὰ σκάσει τὰ χειλάκι σου, ρωτώντα τοὺς διαβάτες.

Καὶ μιὰ λαμπρὴ, μιὰ Κυριακὴ, μιὰ πσιμηούλα
[ἡμέρα,
θὰ πὰς κερὶ στὴν ἐκκλησιά, νὰ κάμεις τὸ στα-
[βρό σου,
θὰ εἶδεις τοὺς νιούς νὰ χαίρουνται, τίς νιές νὰ
[καμαρώνουν,
θὰ στρίφεις τὰ ματάκια σου γιὰ νὰ μὲ εἶδεις
[καὶ μένα,
μὰ θὰ ν' ὁ τόπος μ' ἀδειανὸς καὶ τὸ στασίδι μ'
[ἔρμο !
Τότε θὰ μὲ συλλοῖσταις καὶ θὰ μὲ βάλει ὁ
[νοὺς σου,
θὰ πολυθοῦν τὰ μάτια σου νὰ βγάνουν μάρμα
[δάκρυα !
Τότε ἡ καρδιά σου θὰ πονεῖ καὶ θὰ μὲ λαχτα-
[ρῆξει !»

* *

Τὸ παράξενο εἶναι πὼς ἀφτὲς τίς ἡμέρες τοῦ θρησκευτικοῦ πανηγυρισμοῦ, καθὼς μποροῦνε καὶ δικαιολογοῦνε ἐγκάρδιες τρυφερότητες καὶ διαρκισμένη συνάφεια, καὶ γι' ἄλλους λόγους πού δὲν τοὺς ξετάζουμε, φτάνουνε καὶ σ' ἐρωτικές ἑομολόγησεις, τολμῶν καὶ φανερόνουνε μυστικὰ τῆς καρδιάς τους, πού τοὺς βασανίζουνε πολὺν καιρὸ, «ξεδιαντρέπονται»

καὶ τὰ ξεττομίζουνε ἀφτὴ τὴν πσιμηούλα ἡμέρα.

Νὰ καὶ δυὸ σκετικὰ τραγούδια :

«Τίποτις δὲν ἐξήλεμα μὲς στὸν ἀπάνου κόσμο,
μόν κάλλογο τὸ γλήγορο καὶ τὸ γουργὸ ξεβγάρι,
καὶ τὴ γυναίκα τὴν καλὴν, ἠποῦ τιμᾶει τὸν ἄντρα,
τὸν συναβγάνει τὴν ἄβγή, τὸν καρτερεῖ τὸ
[βράδυ ! ..
Καὶ δυ' ἀδερφοῦλια γκαρδιακά, στὸν κόσμο
[ἀγαπημένα,
τὰ προχωρέθη ὁ δαίμονας, γιὰ νὰν τὰ ξεχωρίσει
κι ἀγάκησ' ὁ μικρότερος τοῦ μέγα τὴ γυναίκα
καὶ νερέπεται νὰν τῆς τὸ εἶπει, νὰν τῆς τὸ
[κουβεντιάσει.
Καὶ μιὰ Λαμπρὴ, μιὰ Κυριακὴ, μιὰ πσιμηούλα
[ἡμέρα,
πὸβγήκε ἡ κόρη ὄχ τὸ λουτρό κι ὁ νέος στὸ
[σειριάνι,
ἐξαδιαντρέπη, τῆς τὸ λέει, καὶ τῆς τὸ κουβε-
[ντιάζει :
— Νυφούλα γὼ σ' ἀγάπησα, γυναίκα νὰ σὲ πάρω !
— Σκότω τὸν ἀδερφοῦλη σου, γυναίκα νὰ μὲ
[πάρεις !
— Τὸ πὼς νὰν τὸ βρω ἀφορμὴ, γιὰ νὰν τονε
[σκοτώσω ;
— Ἐσεῖς χωράφια ἔχετε κι ἀμπέλια νὰ μοιράστε,
ρήχτονε σ' ἀκρη χωραφιοῦ καὶ σ' ἀκλαδοῦ ἀμπέλι
καὶ κει θὰν τὸ βρεῖς ἀφορμὴ γιὰ νὰν τονε σκο-
[τώσεις ! ..»

* *

«Καλόγρια εἶχ' ὄμορφο ὄμορφο κα-
[παληγάρη,
τόνε ξηλέβ' ἡ γειτονιά, τόνε ξηλέβ' ἡ ρούγα,
τὸν ξηλέψε κι ἡ μάννα του ἄντρα γιὰ νὰν τὸν
[πάρει !
Καὶ νερέπεται νὰν τοῦ τὸ εἶπει, νὰν τοῦ τὸ
[κουβεντιάσει.
Καὶ μιὰ Λαμπρὴ, μιὰ Κυριακὴ, μιὰ πσιμηούλα
[ἡμέρα
ἐξαδιαντρέπη, τοῦ τὸ λέει καὶ τοῦ τὸ κουβε-
[ντιάζει :
— Ἐλα, γιούλη, νὰ παίξουμε, νὰ καιμηθοῦμ'
[ἀντάμα !
— Σώπα, μαννούλα, μὴν τὸ λὲς καὶ μὴν τὸ
[κουβεντιάσεις !
Θὰ μὰς ἀκούσ' ἡ γειτονιά, θὰ μὰς ἀκούσ' ἡ ρούγα,
θὰ μὰς ἀκούσει κι ὁ Θεὸς ποτέ του νὰ μὴ
[βρέξει !»

Τὸ γλέντι καὶ τὸ καθησιὸ βέσταγε ἔξι

μέρες. Ἐξὶ μέρες ἀργία — καθὼς τὸ λέγε :

«Τρεῖς τὰ Ἰέννα,
τρεις τὰ Φῶτα,
κ' ἔξι τὸ Μεγάλο Πάσχα !»

Τὶς στερνὲς ἡμέρες γιὰ ποικιλία κάνανε κι ἀγῶνες : ρήγανε τὸ λιθάρι καὶ πηλαλήγανε τίς κουλοῦρες Παλιότερα ἴσως τρέχανε καὶ μὲ τῆλογο πού βγαίνανε στὸ σειριάνι.

Τὸν καιρὸ τοῦν Κλεφτῶνε παίζανε τὰ σπαθιά καὶ ρήγανε καὶ στὸ σημάδι.

Ἦνα τραγούδι τοῦ καιροῦ μὰς λέει πὼς σὲ τέτοιους ἀγῶνες τῆς Λαμπρῆς φανερώθηγε μιὰ Κλεφτοπούλα σ' ἀ παληγάρη, πού ὀδεκα χρόνια, ντυμένη ἀντρέικια, τὴν εἶχανε καπετάνιο δίχως νὰ πάρουνε τίποτα χαμπάρι :

«Ποῖος εἶδε φῶτι σὲ βουνὸ καὶ λάρι σὲ λιβάδι,
ποῖος εἶδε κόρη ἀνύπαντρη στοὺς κλέφτους κα-
[πετάνιο ;
Δώδεκα χρόνους ἔκαμην ἡ Λένη μὲ τοὺς κλέφτους
καυεῖς δὲν τὴν ἀπείκασε, κανένας δὲν τὴν εἶδε.
Καὶ μιὰ Λαμπρὴ, μιὰ Κυριακὴ, μιὰ πσιμηὴν
[ἡμέρα,
βγήκαν νὰ παίξουν τὰ σπαθιά, νὰ ρήξουν τὸ
[λιθάρι.
Κι ἡ κόρη ἀπὸ τὴ φούβα της κι ἀπ' τὸ πολὶ
[καμάρι,
κόπηκε τὸ τσαπράκι της καὶ φάνη τὸ βυζὶ της !
Κι ἄλλος τὸ λέει μύλαμα κι ἄλλος τὸ λέει ἀσήμη
κ' ἓνα μικρὸ κλεφτοπούλο, μικρὸ διαβολομένο :
— Παιδιά δὲν εἶναι μύλαμα, παιδιά δὲν εἶν' ἀ-
[σήμη,
παρά 'ν' τῆς κόρης τὸ βυζὶ, πού λάμπει σὰν
τὸν ἥλιο !»

* *

Κοντὰ στὸ νου πὼς οὐλα τοῦτα γινόντανε σὲ παλιότερους χρόνους. Τώρα ὅμως πάνε οἱ ἐξαήμερες ξενοιασιές καὶ τὰ πολίμερα τσουμπούσια. Δὲν περσέθει πλιά ὦρα γιὰ τέτοια γλέντια, πολιέξοδα κιόλας τώρα πού οἱ περσότεροι δὲν ἔχουνε νὰ φάνε κἄπως καλὰ (τάχα νὰ βρίσκεται καὶ ξερὸ ψωμί ;) οὔτε τὴ Λαμπρὴ ἀνήμερα, κι ὄχι γὰ γλεντοκοπᾶνε κι ἀλάκερη βδομάδα !

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΜΑΡΙΝΗΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΓΙΟΣ ΜΟΥ ΚΙ Η ΚΟΡΗ ΜΟΥ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ (*)

Δέν τὸ καταλάβαινε, τώρα, ὁ Μαρούφας πὼς ἡ «σουρπρίζα» τῆς γυναίκας του δὲν εἶχε ἄλλο σκοπὸ παρὰ τὴ συνάντησή της μὲ τὸ Νάνη :

Δέν ἤξερα τί νὰ πῶ. Μπορεῖ καὶ νὰ μὴ φανταζόταν πὼς ἡ Ἀναστασία θὰ κοίταζε ἓνα παιδί καὶ πὼς θάταν ἱκανὴ νὰ τὸν ἀπατήσῃ μαζί του. Συμπαθοῦσε κι αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ Νάνη καὶ μπορεῖ νὰ ἐνόμιζε πὼς τὴν ἴδια φυσικὴ κι ἀθώα συμπάθεια τοῦ εἶχε κι ἡ γυναίκα του. Ἰπάρχουν ἀντρες ποῦ, ἀπὸ μιὰ χρησιμότητα ἢ ἀπὸ ἓνα ἐγωϊσμό, δὲ βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κακό, ὅ,τι κι ἂν βλέπουν, καὶ ποῦ δὲν ἐξηγοῦν, ἀπὸ φόβο μὴν παρεξηγήσουν... Μπορεῖ ἔμως καὶ νὰ τὰ ξερε ὁ Μαρούφας, νὰ τὰ καταλάβαινε, καὶ νὰ ἔκανε τὸ κουτό... Ἀπὸ τὴν πολὺ ἀγάπη ποῦ εἶχε στὴ γυναίκα του κι ἀπὸ φόβο μὴν τὴ χάσῃ.

Ὅσο γιὰ νὰνεχόταν καὶ νὰ συγχωροῦσε γενναῖα τὴν παρεκτροπὴ, ἀναγνωρίζοντας πὼς ἡ νέα, ἕμορφη καὶ σφριγηλὴ ἐκεῖνη γυναίκα εἶχε κάποιον δικαίωμα νὰ χαρῆ κρυφὰ κι ἓνα νέο, μιὰ φορὰ ποῦ τῆς ἔλαχε γέρος ἀντρας καὶ ποῦ ἔκαμε τὴ θυσία νὰ τὸν πάρῃ, — ἔ, ὄχι ! δὲν πιστεύω πὼς ὁ Μαρούφας ἦταν ἀπὸ τὴν πάστα τοῦ Κοσμᾶ Ἀλιμπράντε (**). Ὁ Κορφιᾶτης αὐτὸς δὲν ἦταν ξεπεσμένος σὰν τὸ φτωχὸν ἐκεῖνον, οὔτε τόσο κλοθηματίας καὶ φιλόσοφος. Εἶχε τὰ ἑκατομμύριά του. Καὶ συνήθως, οἱ ἑκατομμυριοῦχοι πιστεύουν πὼς μ' αὐτὰ ἀναπληρώνουν καὶ νιάτα, κι ἁμορφιά, καὶ ὄλα. Ἄν ὁ Μαρούφας ἐμάντευε τίς διαθέσεις τῆς γυ-

ναίκας του πρὸς τὸ Νάνη κι ὅμως τοῦ τὴν ἔφερε στὴ Βενετία, τὸ ἔκανε ἀσφαλῶς ἀπὸ ἀνώτερη βία κι ἀπὸ ὑπέρτατη ἀνάγκη. Κι ἀπὸ μέσα του ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔπασχε.

Μὰ δὲν τὸ ἔδειχνε καθόλου. Ἀπεναντίας, φαινόταν πὼς χαρούμενος κι ἀπὸ τὴ γυναίκα του γιὰ τὴ «σουρπρίζα» ποῦ μᾶς ἔκανε. Κι ἔλεγε, ἔλεγε ἀτελείωτα. Ὡς ποῦ ἡ Ἀναστασία τὸν ἔκοψε :

— Πάψε πιά, κνημένε Πιέρρο ! Ἄφησε νὰ μιλήσῃ καὶ κανένας ἄλλος ! ..

Τότε μίλησε ἡ γυναίκα μου :

— Καὶ ποῦ ξέρατε πὼς καθόμζετε σὲ τοῦτο τὸ ξενοδοχεῖο ;

— Ὡ, ὦ, ὦ ! .. ἔκαμε πάλι ὁ Μαρούφας. Καὶ δὲ μᾶς τὸ γράψε ὁ σιδρ-Νάνης ; ..

Φαντάστηκα τότε τί θάλεγε τὸ γραμματάκι ἐκεῖνο ποῦ ἔλαβε ὁ Νάνης στὸ βαπόρι : «Μόλις φτάσετε στὴ Βενετία, γράψε μου ἀμέσως σὲ ποῦ ξενοδοχεῖο πήγατε, γιὰ νὰ ἔλθω κι ἐγὼ νὰ σὲ βρῶ...»

Καὶ νὰ οἱ Μαρουφαῖοι μαζί μας. Ἐγκαταστάθηκαν σὲ δυὸ δωμάτια δίπλα στὰ δικά μας, — ἔλαχε μάλιστα τὸ ἴδιο σαλονάκι ἀπάνω, — κι ἀρχισαμὲ νὰ ζοῦμε ἀχώριστοι, σὲ μιὰ οἰκογένεια.

— Κι ἀπὸ δῶ, ποῦ σκοπεύετε νὰ πάτε ; ρωτοῦσε ἡ γυναίκα μου.

— Ξέρω κι ἐγὼ ; ἀπαντοῦσε ὁ Μαρούφας Ὅπου πάτε καὶ σεῖς.

— Καὶ πότε λογαριάζετε νὰ γυρίσετε στὴν Κέρκυρα ;

— Ξέρω κι ἐγὼ ; Μαζί σας.

— Μὰ ἐμεῖς σκοπεύουμε νὰ μείνουμε λίγο στὸ Παρίσι κι ἀπὸ κεῖ, διὰ Μασσαλίας, κατ' εὐθείαν στὸν Πειραιᾶ.

— Καὶ πόσο θὰ μείνετε στὸ Παρίσι ;

— Ἔνα-δυὸ μῆνες... Γιὰ νὰ μὴ χάσῃ τὸ χρόνο του ὁ Νάνης...

— Ἐ, καλὰ ! Ἰαία μὲ τότενες βλέπουμε. Ὅριστε ! Εἶχαν σκοπὸ νὰ μείνουν ὄλο τὸν καιρὸ μαζί μας. Ὁμορφο θάταν νὰ μᾶς ἀκολουθοῦσαν καὶ στὴν Ἀθήνα !

Διασκεδάσαμε κείνη τὴν ἡμέρα κάπως περισσότερο ἀπὸ τὸ συνηθισμένο. Γι' ἀγάπη τῶν νιόφερτων, ἀγρυπνήσαμε ὡς τίς μικρὲς ὥρες. Κάθε τόσο, ὅποτε μποροῦσε, ἡ Λουίζα μοῦ ἔγνεφε ἀπελπιστικά, ἢ μοῦ πετοῦσε κανένα λόγο θυμοῦ. Ἦ εἶχε, φυσικά, μὲ τὴν Ἀναστασία περισσότερο, παρὰ μὲ τὸ γιό της. Καὶ τὴ νύχτα, ὅμα μείναμε μόνοι στὴ κἀμαρά της, ξέσπασε, σταυρώνοντας τὰ χέρια στὸ στήθος, μ' ἓν' ἀμίμητο :

— Ἀμή τώρα ;

Σταύρωσα κι ἐγὼ τὰ χέρια μου καὶ ρώτησα :

— Ἀμή τώρα ;

— Ποῦ νὰ τὴν πάρῃ ὁ διάβολος, τὴν καταραμένη, τὴν παλιογυναίκα, τὴ βρώμα, τὴν ἐλεεινή ! ..

Ἦταν ἡ πρώτη φορὰ ποῦ ἀκουγα ἀπὸ τὸ στόμα τῆς γυναίκας μου τέτοιες βρισιές.

— Σώπα, τῆς εἶπα, δὲ ντρέπεσαι ;

— Νὰ ντραπῇ αὐτὴ ! ..

— Ἄς ντραπῇ, μὰ ἐγὼ δὲ μπορῶ νὰ κούω τέτοια λόγια.

— Νὰ τὴν πάρῃ ὁ διάβολος, σοῦ λέω !

— Ἄς τὴν πάρῃ κι ἄς τὴ σηκώσῃ. Ἐσὺ νὰ μὴ φωνάζῃς τώρα... .

— Θὰ φωνάζω ! .. Θὰ πάω νὰ τὴ βρῶ καὶ κατὰ πρόσωπο... νὰ τὴ διώξω, νὰ πάῃ στὰ τσακίσματα ! .. Θὰ τὰ πῶ ὄλα στὸν ἀντρα τῆς ! .. Θὰ πάρω τὸ Νάνη καὶ θὰ γυρίσουμε στὴν Ἀθήνα ! ..

— Σὰν πολλὰ θέλεις νὰ κάμῃς, βλέπω. Κι ὅμως δὲν μπορεῖς, δὲν εἶναι φρόνιμο ἐννοῶ, νὰ κάμῃς τίποτα.

— Τί, γιὰ τὸ σκάνδαλο ; Δὲ μὲ νοιάζει ! Ἐδῶ δὲν εἶμαρτε οὔτε στὴν Κέρκυρα, οὔτε στὴν Ἀθήνα ! ..

Ἐγέλασα χωρὶς νὰ θέλω.

— Γιὰτί γελάς ;

— Χμ ! .. Δὲν εἶμαρτε οὔτε στὴν Κέρκυρα, οὔτε στὴν Ἀθήνα... Ἐδῶ δὲν μᾶς ξέρει κανένας... Δὲν τοὺς ἀφήνουμε λοιπὸν νὰ βγάλουν τὰ μάτια τους ; Μὴ σώσουν !

Ἡ Λουίζα διαμαρτυρήθηκε ζωηρότατα :

— Μπράβο σου ! .. Ἐτσι τὰ κάνεις πάν-

τα ἐσὺ ! .. Μὰ, γιὰ νὰ εἶσαι τέτοιος, νομίζει κι' ὁ Νάνης πὼς μπορεῖ νὰ κάμῃ ὅ,τι θέλει ! .. Ἀκοῦς ἐκεῖ ποῦ θὰ τοὺς ἀφήσουμε, ἐδῶ, μὲς στὸ σπίτι μας πὲς, μπροστὰ στὰ μάτια μας ; .. Ἄ, ὄχι, ὄχι... Θὰ τὴ διώξω, σοῦ λέω. Θὰ βρῶ πρόφασιν νὰ τὰ χαλάσουμε. Νὰ χωριστοῦμε τούλάχιστο. Ἰσπιτέλους ἔχαυμε καὶ τὴν Κιάρρα. Εἶναι σαιστὸ νὰ βλέπῃ τὸ κορίτσι μᾶς τέτοια παραδείγματα ; Ἀῦριο, ποῦ θὰ παντρευτῇ κι' αὐτὴ, θὰ κάμῃ τὰ ἴδια !

Εἶπε ἡ Λουίζα, εἶπε, εἶπε. Καὶ... δὲν ἔκαμε τίποτα.

Ἐ, μὰ δὲν ἦταν καθόλου εὐκολο. Πὼς «θὰ ἔβριζε κατὰ πρόσωπο» τὴν Ἀναστασία, ἀφοῦ κρατιόνταν ὄλα τὰ προσήματα ; Ἡ γυναίκα πῆρε τὸν ἀντρα τῆς νὰ κάμῃ ἓνα ταξιδάκι. Καὶ ποῦ ἄλλοῦ καλύτερα, παρὰ στὴ Βενετία ποῦ ἦμαρτε καὶ μεῖς ; .. Κι ἦταν ὁ Νάνης γιὰ νὰ τὸν πάρῃ τώρα ἢ μαμμὺ ἀπ' τὸ χεράκι καὶ νὰ φύγουν ; Ἄν ἀπὸ τὴν Κέρκυρα μᾶς ἀκολουθῆσε μὲ τόση δυσκολία, ἦταν παραβέβαιο πὼς ἀπὸ τὴ Βενετία δὲν θὰ μᾶς ἀκολουθοῦσε ποτέ. Καὶ μὲ ποιὰ πρόφασιν ἐπιτέλους θάλλάξαμε πρόγραμμα ; Γιὰτί μόνο τὴν ἀλήθεια δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε.

Ἐτσι ἐξακολουθήσαμε τὴ ζωὴ μας στὴ Βενετία. Καὶ μάλιστα πὼς φαιδρῆ ἀπὸ πρώτα. Γιὰτί ὁ Νάνης δὲν εἶχε πιά κανένα λόγο νὰ μελαγχολῇ καὶ νὰ νευριάξῃ. Εἶχε ξαναβρεῖ ὄλη του τὴν εὐθυμία καὶ τὴ ζωηρότητα. Ἡ Ἀναστασία πάλι φλυαροῦσε, γελοῦσε, χοροπηδοῦσε, ἔτρεχε, σὰν κοριτσάκι. Ἰσως περνοῦσε τίς πὼς εὐτυχισμένες ἡμέρες τῆς ζωῆς της... Μὰ καὶ τῆς Κιάρρας ἡ χαρὰ ἦταν ἔκτακτη, ἐξ αἰτίας βέβαια τοῦ Τζώρτζη, κι ἡ χαρὰ τοῦ Τζώρτζη ἐπίσης, ἐξ αἰτίας τῆς Κιάρρας. Οἱ ἐρωτευμένοι μᾶς τραβοῦσαν ὄλους. Ἦμαρτε ἡ οὐρά τους, χορευάμε μαζί τους. Κι αὐτὴ ἀκόμα ἡ Λουίζα ποῦ γκρίνιαζε, ἦταν στιγμὲς ποῦ τὰ ξεχνούσε ὄλα.

Στὴν Κέρκυρα, θυμᾶστε, εἶχα συμπεράνει, ἀπὸ τοὺς μεταξύ τους τρόπους, πὼς ὁ Νάνης κι ἡ Ἀναστασία δὲν εἶχαν ἀλλάξει ἴσως παρὰ λίγα φιλιὰ. Μ' ἀπὸ τοὺς τρόπους τους πάλι συμπεραῖνα ἐδῶ, πὼς ἡ παντρεμένη εἶχε γίνει πιά ἐρωμένη τοῦ γιοῦ μου. Ἰσως κι ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα ποῦ ἔφτασε στὴ Βενετία, ἢ καλύτερα τὴν πρώτη νύχτα,

(*) Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο.

(**) «Ὁ Κόσμος κι' ὁ Κοσμᾶς».

γιατί νύχτα μόνο να μπορούσαν να βλέπονται οι δύο τους. Κι είδου πώς: Στο ξενοδοχείο, καλένας είχε την κάμαρά του χωριστή. Ο Νάνης (να παραφύλαγε αγρυπνος ως ν' ακούση κανένα σύνθημα ή να ιδή τον Πιέρρο να βγαίνει από την κάμαρα της γυναίκας του. Και τότε θα τρύπωνε αυτός.

Για να βεβαιωθώ, μιιά νύχτα, — είχε περάσει σχεδόν μιιά εβδομάδα, — σηκώθηκα σιγά-σιγά, βγήκα στο σαλονάκι μας, (που δεν ήταν καθουτό, παρά ένα στρογγυλό χιώλλ, με τις πόρτες των δωματίων μας ελόγυρα) και χτύπησα την πόρτα του Νάνη. Κανένας δεν μου αποκρίθηκε. Άνοιξα τότε, μπήκα μέσα κι είδα το κρεβάτι του άδειο. Κι όμως πρό δυο ώρων, ο Νάνης είχε ανεβεί μαζί μας να πλαγιάση. Δεν ήταν άμφιβολία πώς βρισκόταν ελοένα στην κάμαρα και στην άγκαλιά της Αναστασίας.

Αυτό που θα πω τώρα, το εξομολογιέμαι σαν άμάρτημα: Είχ' ακόμα την περιέργεια να κρυφακούσω απέξω απ' την πόρτα της. Και σύρθηκα ως εκεί μ' όλες τις προφυλάξεις και κόλλησα τ' άφτι μου στο ξύλο. . . Δεν άκουσα όμως τίποτ' άλλο παρ' ανεπαίσθητους σχεδόν άνασασμούς. Φυλαγόταν, φαίνεται, κι εκείνοι, δεν μιλούσαν ούτε ψιθυριστά, έπνιγαν τ' φιλιό τους. Μεγάλο μυστήριο. . . Φοβήθηκα κι εγώ. Άν άνοιγε άξαφνα ή πόρτα κι έξβαινε ο Νάνης; Κι έφυγα σαν τόν κλέφτη.

Άλλά περισσότερο φοβήθηκα, συλλογιζόμενος τι θα γινόταν, αν του κάπνιζε άξαφνα του Μαρούφα να βγή και να ξαναμπή στην κάμαρα της γυναίκας του. Ή μήπως φυλαγόταν κι εκείνος, βέβαιος πώς τέτοιαν ώρα δεν θα την έβρισκε μοναχή; Ή μήπως ακόμα, καμμιά νύχτα, είχε σηκωθεί κι αυτός σαν κι έμένα, κι είχε γυρέψει το Νάνη στην κάμαρά του χωρίς να τον δρῆ, κι είχε κολλήσει έπειτα τ' άφτι του στην πόρτα της Αναστασίας;

Παιός ξέρει! . .

Το βέβαιο είναι πώς ή εδθυμία, ή δρεξη του Μαρούφα κρατιόταν σαν τις πρώτες ήμέρες. Ούτε στιγμή δεν τον είδα συλλογισμένο ή μελαγχολικό. Έτρεχε πίσω απ' τη γυναίκα του, που συνήθως έτρεχε μπροστά με το Νάνη. Συχνά της κρατούσε και τ' άπραγματά της, πότε το τσαντάκι, πότε το έπανωφοράκι, πότε το μπουκέτο, κάποτε και

το καπέλλο. Ήταν κωμικός κι άξιολύπητος.

Έχανα πώς δεν καταλάβαινα το παραμυθό. Λέξη δεν έλεγα του γιοϋ μου για την Αναστασία, ούτε για χωρατό. Δεν ήμουν πιό ά «μεγάλος του φίλος», τελείωσε! Ήμουν ο πατέρας, ο έχθρος. Δεν επιδοκίμαζα με κανένα τρόπο τη διαγωγή του, — το έννοούσε καλά. Κι έκλεινα τ' μάτια, γιατί δεν μπορούσα να κάμω άλλοιως. . .

* * *

Στη Βενετία, ή Κιάρα άραίωσε πολύ την άλληλογραφία της. Κάπου-κάπου έστελνε καμμιά κάρτα. Κι είχαν πάψει να της έρχονται από την Άθήνα έλλεπάλληλα γράμματα φιληνάδων της, μαθητριών της Φροΐλάιν.

Ένόμιζα πώς δεν είχε τον καιρό, ή και δεν αισθανόταν πιό την ανάγκη να γράφη σε καμμιά. Την άποροφούσε τόσο ή Βενετία κι ο ξάδερφος της! Μ' άργότερα είδα πώς άλλος ήταν ο λόγος. . .

Την παραμονή της άναχώρησής μας, ο Τζώρτζης μου φάνηκε πολύ μελαγχολικός. Κι ή Κιάρα έκανε τη λυπημένη. Και λέω έτσι, γιατί γρήγορα κατάλαβα πώς έπαιζ' ένα παιχνίδι. Στο βάθος, δεν την έμελλε καθόλου που άποχωριζόταν τον έμορφο ξάδερφο. Μπορώ μάλιστα να πω, πώς περισσότερο λυπήθηκε τον Πέπο από τον Τζώρτζη. Μιιά στιγμή συλλογίσθηκα: «Ήαίξει μ' αυτούς όλους, περνά την ώρα της. Μά το αίσθημα της θα είναι ακόμα ο "Άρης». Και μου φαινόταν πιθανό και φυσικό, όταν έσύγκρινα το γιο του Μακεσίνη με τον άνεψιό μου και με το Μαλτέζο. Ο ποιητάστρος εκείνος είχε μιιά ελοφάνερη ύπεροχή. Ή άπατηλή έμορφιά του ήταν πολύ πνευματικότερη κι ευγενικότερη. Δύσκολο θάταν να βρῆ ή Κιάρα τον άντικαταστάτη! . .

Τώρα θα φεύγαμε. Ένα-δυο μήνες ακόμα θα τους περνούσαμε ταξιδεύοντας. Έπειτα θα γυρίζαμε στην Άθήνα. Και τί θα γινόταν τότε; Ο σκοπός του ταξιδιού μας δεν ήταν πασά να γιατρευθῆ με την άπομάκρυνση ή Κιάρα. Θα γύριζε γιατρεμένη; Θα ξανάβλεπε τον Άρη σαν ξένο;

Είχα μεγάλες άμφιβολίες, όσο την έβλεπα μάλιστα να κοροϊδεύη τον φτωχό εκείνο Τζώρτζη.

Γιατί, ενώ μπροστά του έλεγε:

«— Άχ, τί κρίμα που φεύγουμε τόσο γρήγορα! Πώς ήθελα να μέναμε ακόμα στη Βενετία! . .»

Από πίσω του φανέρωνε τη ζωηρότερη χαρά:

«— Άχ, στο Παρίσι! . . Δέ βλέπω την ώρα να πάμε στο Παρίσι. . .»

Και σημειώστε, πώς το είχε ιδεί κι άλλη φορά το πολυπόθητο αυτό Παρίσι. Μά δεν της είχε κάμει καμμιά ξεχωριστή έντύπωση ή ζωή εκεί-πέρα. Ίσως, γιατί ήταν πολύ μικρή όταν πρωτοπήγαμε. Και ποτέ δεν την άκουσα να λέη για να ξαναπάμε. Πώς τώρα το ποθούσε τόσο;

Για να το εξηγήσω, έκαν' αυτή την υπόθεση: Δεν άγαπούσε το Παρίσι παρά σαν ένα σταθμό, τον τελευταίο, του ταξιδιού μας. Άπό κει θα φεύγαμε κατ' εϋθειαν για την Ελλάδα. Κι αυτό ποθούσε τώρα ή Κιάρα.

Άλλά, καθώς θα ίδουμε σε λίγο, ή υπόθεσή μου δεν ήταν σωστή. Κι έπρεπε να ξέρω πώς ή κόρη μου ήταν πιό θετική και πιό λογική απ' όσο την ένόμιζα. . .

Γ'.

Ήμαστε στο Παρίσι.

Φύγαμε από τη Βενετία με τους Μαρουφαίους, μείναμε από δυο-τρεις ήμέρες σε διάφορες Ίταλικές πόλεις και κατασταλάξαμε, μαζί πάντα, σ' ένα μεγάλο ξενοδοχείο του Παρισιού.

Άλλά ή ζωή μας έδω ήταν κάπως διαφορετική από κείνην που κάναμε στη Βενετία. Δεν είχαμε συγγενείς στο Παρίσι, είχαμε όμως πολλές έλληνικές οικογένειες γνωστές μας. Έπειτα βλέπαμε Έλληνες, περαστικούς και παρεπίδημους, καθεμέρα. Φίλους δικούς μου, του Νάνη ή του Μαρούφα φίληνάδες της Λουίζας, της Κιάρας ή της Αναστασίας. Έτσι, πολλές φορές, θυμίζαμε την παροιμία «άλλοϋ ο παπάς, άλλοϋ τ' άρσά σου». Ήταν μάλιστα μέρες που γινόταν τέλειος διασκορπισμός. Οι Μαρουφαίοι πήγαιναν σε σπίτια δικά τους. Έμεις σε δικά μας. Ο Νάνης με φίλους του, ή Κιάρα με φιληνάδες της.

Ήταν προπάντων μιιά, από μεγάλη άθηναική οικογένεια, ή Νίτσα Πετριδάκη, που είχ' έρθει πριν από μας, να περάση λίγον καιρό στο Παρίσι, με τους γονείς της. Μαθήτρια της Φροΐλάιν σημειώστε, απ' αυτές που

είχαν πυκνή άλληλογραφία με την Κιάρα, όταν ήμαστε στην Κέρκυρα. Ήρθε στο ξενοδοχείο μας την έπομένη του έρχομϋ μας στο Παρίσι, — που θα πῆ πώς βρισκόταν πάντα σε συνεννόηση με τη φιληνάδα της, — κι από τότε έρχόταν συχνά και μας τη ζητούσε. Της την αφήναμε. Μ' ένα τέτοιο κορίτσι, νομίζαμε πώς ή Κιάρα μπορούσε να πηγαίνει άφοβα. Έπειτα και ή Νίτσα έρχόταν κάποτε στο ξενοδοχείο μας με τους γονείς της, και μες πηγαίναμε στο δικό της. Είχαμε τελοσπάντων έμπιστοσύνη στο κορίτσι, που το ξέραμε και που δεν είχε άκουσται ποτέ για τίποτα. Είχαμε όμως και στην Κιάρα:

Ένα πρωί ή κόρη μου μου είπε:

— Συμφωνήσαμε με τη Νίτσα, να είμαι σήμερα σίς δέκα στο ξενοδοχείο της. Με συνοδεύει κανείς σας;

«Ολοι είχαμε να πάμε άλλοϋ.

— Να πάω μοναχή μου; πρότεινε τότε ή Κιάρα. Δεν είναι μακριά.

Κοιταχτήκαμε με τη Λουίζα.

— Γιατί; έκαμε ή Κιάρα. Πώς ή Νίτσα έρχεται μοναχή της; Πώς την αφήνουν αυτή; Ή να της λέγαμε; Πώς ή Νίτσα ήταν πιό φρόνιμη; Ή πώς δεν ήξερε το δρόμο, που τον είχε κάμει τόσες φορές;

— Πήγαινε!

Άπό τότε ή Κιάρα, όταν δεν έρχόταν να την παίρνη ή Νίτσα, ή όταν έμεις είχαμε να πάμε άλλοϋ, έφευγε μοναχή της. Και φαινόταν πολύ χαρούμενη, πολύ ευχαριστημένη για αυτή την έλευθερία, που δεν την είχε ως τώρα ούτε στην Άθήνα, ούτε στην Κέρκυρα. («Όσο για τη Βενετία, ο ξάδερφος ο Τζώρτζης ήταν πάντα ελοπρόθυμος να τη συνοδεύη παντού).

Όταν γύριζε στο ξενοδοχείο, ήμας έδρισκε όπου άλλοϋ της δίναμε ραντεβού, ή Κιάρα μας έλεγε πάντα ποϋ και ποϋ πήγαν με τη Νίτσα, ποιόν και ποιόν είδαν, τί και τί έκαναν. Κανένα χάσμα ποτέ, καμμιά αντίφαση σ' αυτές τις διηγήσεις. Έπειτα δεν άργούσε ποτέ. Μας έλεγε την τάδε ώρα θα γυρίσω, την τάδε ώρα θα είμ' εκεί. Και ήταν, ή γύριζε. Έτσι δεν μας παραφαινόταν αι άπουσίες της. Ήταν σά να ήμαστε μαζί της, σά να την άκολουθούσαμε και μες.

Ο Νάνης μουρμούριζε λίγο.

— Ή την αφήνετε να τρέχη μοναχή της; Ξέρετε ποϋ πάει; Παρίσι είν' έδω.

Η ΠΡΩΤΟΠΟΡΕΙΑ

1.—ΠΑΙΔΟΥΛΑ ΜΟΥ

Νιοβλάσταρο τῶν σπλάγχνων μου, δροσόπλαστη παιδούλα,
σκόβω νὰ πιῶ ἀπ' τὰ μάτια σου τὴν ἄδολη δροσοῦλα.
Ποιὰ πηγὴ πεντακάθαρη ἀπ' τίς κόγχες σου σταλάζει !
Ποιὸς τάχα Ἀπρίλης μέσα σου γελᾷ καὶ λουλουδίσει,
κι ὅταν γελᾷς, τὰ πέταλα τῶν ῥόδων ξεφυλλίζει,
καὶ μὴ γαλήνια ξαστεριά τὰ οὐράνια καταυγάζει !
Κι ὅσο, παιδούλα μου, θεωρῶ τὴν ὄψη σου, σαστίζω
καὶ μὲς στὸ κλάμα σου ἀγροικῶ τὰ δάκρυα τοῦ βροχάρη
κι' ὅσο θεωρῶ σε καὶ βαθεῖα τὸ πλοῦτος σου ἀντικρύζω,
πλοῦτος πανώρια, τῆς ζωῆς ἀμόλευτο βλαστάρι,
νερὸ μ' εὐφραίνει ἀθάνατο ἀπ' τὴν κρουσταλλένια βροῦση,
τὴν ἄγια μήτρα τῆς Ζωῆς, στὴν ἀγκαλιὰ τῆς Φύσης.

2.—ΣΥΝΤΡΟΦΙΣΣΑ

Πανώρια μου συντρόφισσα, τὸ χαμογέλοιό σου γλυκὸ
μὲς στὴν καρδούλα, ἀπαλὸ σὰν φῶς, ἀργοσταλάζει·
κι' ἡ ἀγάπη τὴ χαμόσυρη ζωοῦλα μας, σὰ μαγικὸ
τὴν νύχτα φεγγαρόφωτο, φωτίζει καὶ φαντάζει.

Τὸ μονοπάτι ἀντάμα μεις χροπιαστοὶ τὸ ἀγκαθερὸ
γελάμενοι ἀναβαίνουμε καὶ στέρεα τὸ πατοῦμε,
τί τίποτα τὸ ταπεινὸ δὲν σμίγει μας, ἢ σχαμερό:
μέσα μας φτερουγάει τρανὸς ὁ Θεός, καὶ λαχταροῦμε.

Ἀπ' τῆς ἀφάνιας τὸν βυθὸ μὲ τὸν πλατὺ κυριατισμὸ,
ἢ αἰωνιότητα, ὅπου πάει καὶ μᾶς νὰ συνενάροι,
ὡς συνεπαίρνει ὁ ποταμὸς μὲς στὸν βαθύ του παφλασμὸ
τῆς βρύσης τὸ κελάρημα τὰ δάκρυα τοῦ βροχάρη, —

ὦ ! νά ! γιὰ ἰδέες, τὸ ἀγαλματένιο μὲς παιδί, τὸ τρανερὸ
νιοβλάσταρο τῶν σπλάγχνων μας, ἀπὸ ζωὴ σκιρτάει. . .
Στὰ μάτια του, ὡς τ' ἀνοιγοκλεῖ, τὰ χαρωπά, — νὰ τὸ χαρῶ! —
κάτι θαρῶ ἀπ' τὸν ἴδιο μου εἰυτό πὸς ξεπετάει.

Καὶ μὲς στὸ χαμογέλοιό του τὸ ἀθῶο, θεωρῶ, τ' ἀγγελικὸ,
κάτι ἀπ' τὸν ἕαυτερο οὐρανὸ τῆς θείας σου καλωσύνης,
πανώρια μου ! καὶ τὸ κορμάκι του τὸ παναρμονικὸ
τὸ πενταπόσταγμα τῶν δυὸ θεριῶν κορμιῶν μας κλείνει.

Πανώρια μου συντρόφισσα ! . . Τὸ χαμογέλοιό σου, γλυκὸ,
μὲς στὴν καρδούλα μου, ἀπαλὸ σὰν φῶς, ἀργοσταλάζει :
τὴ ζωοῦλα, ποὺ χαμοσυρτὴ κυλάει, φωτίζει, σὰ μαγικὸ
ἢ ἀγάπη, φεγγαρόφωτο ἴλαρό, κι' ὄραμα φαντάζει !

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΘΕΜΕΛΙΣ

1.—ΑΝΘΙΣΜΕΝΗ ΜΥΓΔΑΛΙΑ

Τῆς ἀνθισμένης μυγδαλιάς, κάθε γλυκειὰν αἰγούλα,
ὁ γήλιος ὁ πρωτόβγαλτος πυρῶνει τῆς τ' ἀνθιά,
καὶ μοιάζει τότε ντροπαλὴ μὴν ὁμορφὴ νυφοῦλα
μὲ τ' ἀλαφρὸ κοκκίνισμα, ποὺ βγαίνει ἀπὸ βαθεῖα.

Ἀπανωθιὸ τῆς χαρωπά, βουίζει τὸ μελίσι,
καὶ στὰ λευκὰ λουλουδία τῆς καὶ σ' ὅλα τὰ κλαδιά
ἢ πεταλούδα, σὰν τρελλὴ ἀπὸ βαρὸ μεθύσι,
πετᾷ, ρουφιώντας ξέγνοιαστη τὴν ἀνθινὴ εὐωδιά.

Κι' ἀπ' τὸ παράθυρον ἐγώ, καθὼς τήνε κυττάζω,
μὲ τὴν καρδιά μου θρούφαλα, μὲ τ' ἄσπρα μου μαλλιά,
πὰ στ' ἀνθισμένα τῆς τ' ἀνθιά μὴν ἀνοιξὴ λογιάζω
δικιά μου, ποὺ χαμόγελα μοῦ στέλνει ἀπ' τὰ παλιά . . .

2.—ΔΥΟ ΛΑΜΠΕΡΑ . . .

Δυὸ λαμπερὰ καὶ τρανερὰ ματάκια μὲ κυττοῦν
καὶ τῆς καρδιάς μου τὸ κρυφὸ νὰ πάρουνε ζητοῦν
κι' ὅσο ποὺ δὲν τὸ βρίσκουνε κι' ὅσο ποὺ τὸ γυρεύουν,
ἀγέραστοι οἱ πόθοι τῶν μένουν καὶ πιδ τρανεύουν.

Θάρθει μὴ μέρη ἀγνωστῆ : τὸ μυστικὸ θὰ βροῦνε,
σὰν σ' ἔναν μου ὕπνον ἀγνωμο τὰ βλέφαρά θὰ κλεισθῶνε . . .
Ὡ ! νάταν ὅλη τὴ ζωὴ, μὲς σ' ὄνειρο γλυκὸ,
νὰ κρύβουν ὅλη τὴ χαρὰ, γιὰ ἓνα μυστικὸ !

3.—ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ

Οἱ καλαμιῶνες θρόισαν, περνώντας τ' ἀεράκι,
κι' ἀνατριχιάσαν πανωθιὸ στῆς λίμνης τὰ νερά,
δειλὰ κοντὰ μου ἔγειρες καὶ τὸ λευκὸ χεράκι
τὸ κύκλωσες στὴ μέση μου καὶ μ' ἔσφιξες γερὰ . . .

Καὶ πάλι ξαναφύσηξεν ἡ αἶθρα ἢ μυρωμένη
κι' ἀναταράχτηκαν μὲ μίαν τὰ γύρωθε κλαδιά,
καὶ μέσα μου κινήθηκε κ' ἡ βαρειοκομισμένη
—ὡσὰν τῆς λίμνης τὰ νερά,— κ' ἡ ἴδια μου ἢ καρδιά.

ΝΙΚΟΣ Δ. ΠΑΠΠΑΣ

ΤΥΨΕΙΣ

Ἦταν, ὡς τώρα, κάθε τῆς φιλάκι ντροπαλό,
κι' ἦταν σὰν ἀδερφικὸ παιδιάτικο φιλάκι.
Θαρρεῖς πὸς δελιαίζε, θαρρεῖς πὸς ἔτρεμε λιγάκι,
σὰν ἄφηγε στὰ χεῖλια μου τὸ στόμα τ' ἀπαλό . . .

Καί, μόλις χόρταινα τ' ἀγνὰ χεῖλάκια νὰ φιλῶ,
κρυβότανε στὸν ὄμο μου τ' ἀχνὸ τῆς προσωπάκι . . .
Τῆς εἶπα πές : «Μὴν τὸ φιλί μου τόχεις γιὰ φαριάκι,
ψυχούλα ; μὴν τὸ σκιάζεσαι σὰν κάτι ἀμαρτωλό ;»

Σήμερα, τὰ χεῖλάκια τῆς μείνανε κολλημένα
στὰ χεῖλια μου. Τὸ χέρι τῆς ἔσφιξε νευρικὰ
τὸ χέρι μου στὰ στήθια τῆς. Καὶ τότε ἀργά, σβησμένα,

«μ' ἀγαπᾷς ἔτσι πιδ πολὺ ;» ρώτησε ξαφνικά.
Φαύνταισε ἢ ἀγάπη μου τρελλά. Κι' ὅμως, μὲς στὸ μεθύσι,
μὴ πίκρα μέσα μου, βαρεῖα μὴ πίκρα 'χει καθίσει,

σὰ μαῦρος ἴσκιος, ποὺ αὐστηρὰ τίς σκέψεις μου γροικᾷ !

ΧΡΗΣΤΟΣ

1. ΤΡΙΟΛΕΥΤΑ

1.

Κι' αν η καρδιά μας του έρωτα τή θέρη πιά δὲ νοιώθει,
τῶν ἀναμνήσεων ὁ χορὸς στερνὴ χαρὰ μᾶς μένει·
—μὲ τὰ καλιὰ μας ἡ ψυχὴ γιὰ πάντα εἶναι δεμένη.
Κι' αν η καρδιά μας τοῦ έρωτα τή θέρη πιά δὲ νοιώθει,
κόπατε ἀχραὶ ἀναδεύονται οἱ ἀκοίμητοί μας πόθοι
νά εἰποῦν ἕνα τραγοῦδι τους μὲ στοναχὴ θλιμμένη·
—Κι' αν η καρδιά μας τοῦ έρωτα τή θέρη πιά δὲν νοιώθει,
τῶν ἀναμνήσεων ὁ χορὸς στερνὴ χαρὰ μᾶς μένει».

2.

Μὲ μυρτοκλάδια σοῦ ἔστρωσα κλινάρι ν' ἀπογείρεις
σ' εὐωδερὸ ὑπνοθάνατο μὲ συντροφιά τῆ λήθη,
τώρα πού ὁ κάθε πόνο μας μέσ στήν καρδιά ἐκοιμήθη.
Μὲ μυρτοκλάδια σοῦ ἔστρωσα κλινάρι ν' ἀπογείρεις,
νά σὲ κεργάει χλωμὴ ὁμορφιά ἢ εὐωδιασμένη γύρις·
κ' ἔτσι, νά σβήσεις ἀπαλὰ κι' ὄρατα, σὰν παραμῦθι·
μὲ μυρτοκλάδια σοῦ ἔστρωσα κλινάρι, ν' ἀπογείρεις
σ' εὐωδερὸ ὑπνοθάνατο μὲ συντροφιά τῆ λήθη.—

3.

Έρχεται, ἄβρη κι' ἀνάλαφρη, τοῦ φθινοπώρου ἡ πλήξη,
μὲ τῆς ὀδύνης τὸ ρυθμὸ τὸν πόνο νά σταλάξει·
τῆ λιγιστὴ μου τῆ χαρὰ μὲ τὴν πικρία ν' ἀλλάξει,
ἐρχεται ἄβρη κι' ἀνάλαφρη τοῦ φθινοπώρου ἡ πλήξη.
Τῆ ζέση τοῦ καλοκαιριοῦ, πού ἀθῶα μ' εἶχε τυλίξει,
τὴν βλέπω πιά ἕνα ὄνειρο. Καὶ κει, πού πιά ἔχω ἀράξει,
ἐρχεται ἄβρη κι' ἀνάλαφρη τοῦ φθινοπώρου ἡ πλήξη,
μὲ τῆς ὀδύνης τὸ ρυθμὸ τὸν πόνο νά σταλάξει.

2. — ΦΤΙΧΟ ΕΡΜΟΚΚΗΣΙ...

Φτωχὸ ἔρμιοκλήσι τοῦ βουνοῦ στὸ μυρωμένο δάσο,
θαρθῶ μὰ νύχτα, εὐλαβικὸς προσκυνητὴς, σὲ σένα,
μιά προσευχὴ τὰ χεῖλι μου νά ψάλλουν τὰ θλιμμένα.
Φτωχὸ ἔρμιοκλήσι τοῦ βουνοῦ, στὸ μυρωμένο δάσο,
τὴν πονεμένη μου ψυχὴ γλυκὰ νά ξεποστᾶσω
ποθώντας, μέσ στῆς σκέπης σου τὰ ὄρατα κι' ἀγαπημένα.
Φτωχὸ ἔρμιοκλήσι τοῦ βουνοῦ στὸ μυρωμένο δάσο
θαρθῶ μὰ νύχτα εὐλαβικὸς προσκυνητὴς σὲ σένα.

Τὸ φεγγαράκι, γελαστό στ' ἀκρόκορφου τὰ ἐλάτια
σκαρφωμένο, ὀλόλαμπρο θ' ἀντικρατεῖ λυχνάρι,
καὶ μέσ στὴ νύχτα, θά φωτᾶει τοῦ θόλου σου τ' ἀχνάρι,
τὸ φεγγαράκι, γελαστό στ' ἀκρόκορφου τὰ ἐλάτια.
Καὶ τῶν ἀγίων σου οἱ μορφές, μὲ τὰ ἐκπληκτὰ τους μάτια
θὲ νά κνττοῦν ἀνήσυχια σ' ἐμὲ τὸ διαβατάρη.
Τὸ φεγγαράκι, γελαστό, στ' ἀκρόκορφου τὰ ἐλάτια
σκαρφωμένο, ὀλόλαμπρο θ' ἀντικρατεῖ λυχνάρι.

Ἡ πονεμένη μου ψυχὴ θά λυτρωθεῖ ἀπ' τὴ θλίψη,
καὶ θά πετάξει, — ἄγριο πουλὶ στὸν διάφανον αἰθέρα·
στὴ νέαν ἀγῆ τῆς χιμαίρας πού γλυκοφέγγει πέρα,
ἢ πονεμένη μου ψυχὴ θά λυτρωθεῖ ἀπ' τὴ θλίψη.
Κι' ὅταν καὶ τὸ χλωμόφωτο τοῦ φεγγαριοῦ θά λείπει,
καὶ θά φανεῖ, βασιλίσσου ροδοντυμένη, ἡ μέρα,
ἢ πονεμένη μου ψυχὴ θά λυτρωθεῖ ἀπ' τὴ θλίψη,
καὶ θά πετάξει, ἄγριο πουλὶ στὸ διάφανον αἰθέρα.

ΑΛΕΚΟΣ ΦΡΑΓΚΟΣ

Τὸ Σεμινάριο

ΠΕΡΙ ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ
ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑἩ πρόσκλησις τοῦ κ. Ξενοπούλου
εἰς Θεσσαλονίκην

Προπέρου, ὡς θὰ ἐνθυμοῦνται οἱ ἀναγνώ-
σται τῆς «Νέας Ἐστίας» προσεκλήθη ὑπὸ ὁ-
μάδος φίλων καὶ θαυμαστῶν του εἰς Θεσσα-
λονίκην κα' ἐτιμήθη ἐκεῖ ἐπαξίως ὁ ποιητὴς
Κωστῆς Παλαμῆς. Φέτος οἱ φιλόμουσοι Θεσ-
σαλονικεῖς ἐσκέφθησαν νά τιμήσουν κα' ἕνα
πεζογράφων, καὶ προσεκάλεσαν τὸν κ. Ξενο-
πούλου νά μεταβῆ ἐκεῖ καὶ νά μείνῃ 3—4
ἡμέρας. Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν θὰ ἐγίνοντο
διάφοροι φιλολογικαὶ συγκεντρώσεις, ὀμιλίαι
κτλ., θὰ ἐπαίξετο δὲ καὶ ἡ «Στέλλα Βιολάντη»
μὲ τὴν μουσικὴν τοῦ κ. Καλομοίρη. Δυστυχῶς,
ὄχι τόσον αἱ πολλαὶ του ἀσχολίαι, ὅσον ἡ
κατάστασις τῆς υγείας του δὲν ἐπιτρέπει εἰς
τὸν διευθυντὴν τῆς «Νέας Ἐστίας» νάπομα-
κρυνθῇ αὐτὸν τὸν καιρὸν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας.
Διὰ τοῦτο, μὲ μεγάλην του λύπην, ἠναγκάσθη
νάπαντήσῃ ἀρνητικῶς εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς
Ὁμάδος, ἐκφράζει ὁμοῦ καὶ δημοσίως τὰς θερ-
μοτάτας του εὐχαριστίας διὰ τὴν μεγάλην τι-
μὴν, τὴν ὁποίαν ἠθέλησαν νά τῷ κάμουν καὶ
τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς γενομένην. Τιμῶσα
τούς ἐργάτας τῶν Γραμμάτων καὶ διδουσα
ἕνα καλὸν παράδειγμα εἰς τὰς ἄλλας μεγαλο-
πόλεις τοῦ κράτους, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν
προτείνουσαν, ἡ Θεσσαλονικὴ εἶναι τῶντι ἀ-
ξία συγχαρητηρίων.

Τὰ θρησκευτικὰ ἀναγνώσματα

Μία πρόσθετος ἀξιοσημεῖωτος ὄλη ἐκεῖνη ἡ
θρησκευτικὴ ἀρθρογραφία τῆς Μ. Ἑβδομά-
δος, πού κολυμποῦσε σ' ἕνα φλόγο καὶ ἀπό-
ρητο λυρισμὸ, εἰς τὴν ἐπέτος ἀπὸ τις περισσό-
τερες ἐφημερίδες ἢ περιοριστικὰ τόσο, πού νά
μὴν προκαλεῖ τὴν εἰρωνεία ὅσον ἔχουν κά-
ποιο γόηστο. Ὁ «Βίος καὶ τὰ Πόθη τοῦ Χρι-
στοῦ» εἶναι θέμα πού μόνο ἕνας ἀληθινὸς
ποιητὴς μπορεῖ νά τὸ τραγουδήσῃ. Καὶ ὁμοῦ
τὰ θρησκευτικὰ ποιήματα καὶ πεζογραφήματα
κάθε χρόνον ἦταν περισσότερα καὶ . . . χειρό-
τερα. Τὰ ζητοῦσαν οἱ ἡμέρες, ὅπως ἀπαράλ-
λαχτα εἰς παραμονὴς τῶν ἐκλογῶν ὁ κόσμος
αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκη νά διαβάσῃ ἕνα ἄρ-
θρο παλλόμενον ἀπὸ ἐπιθετικὴ διάθεσις καὶ κά-
ποιο φανατισμὸ.

Κ' ἐφέτος, βέβαια, δὲν ἔλειψαν τὰ θρησκευ-
τικὰ ἄρθρα. Πῆραν, ὅπως κάθε χρόνον, τὴν κα-

λύτερη θέσι στὶς ἐφημερίδες καὶ στολιστήσαν
μὲ μεγάλες καὶ πολύχρωμες εἰκόνες. Ἀλλὰ τὰ
ἄρθρα αὐτὰ, τὰ ἀξιολογώτερα τουλάχιστον,
ἐφέτος ἦταν ἱστορικὲς μελέτες, ἐργασίαι δι-
ηλαθὴ χρήσιμες κ' ἐνδιαφέρουσες. Μιά ἀφήγησις
τοῦ Βίου καὶ τοῦ Μαρτυρίου τοῦ Χριστοῦ
στηριγμένη ἐπάνω σὲ ἱστορικὲς πηγές. Μόδα,
θὰ πῆτε, κα' αὐτό, πού τὴν δημιούργησαν τὰ
βιβλία μερικῶν συγχρόνων βιογράφων. Ἀλλὰ
μόδα ἀγαθὴ καὶ σωτήρια, ὅταν, χάρις σ' αὐτὴν,
ἕνας ὀλόκληρος λαὸς διαβάσῃ καὶ καλύτετο
ἀπὸ γελιοὺς λυρικῆς ἐξάρσεις.

Καὶ τὴν μόδα αὐτὴ καλὸ εἶναι νά τὴν ξανα-
θυμηθοῦμε καὶ στὶς μεγάλες ἐθνικὰς μας ἐορ-
τὰς, γιὰ ν' ἀπαλλαγῶμε ἀπὸ τὰ κενὰ πατριω-
τικὰ ποιήματα καὶ ἄρθρα. Μιά σειρά βιογρα-
φίαι ἡρώων θὰ εἶχε πολὺ καλύτερον ἀποτελέ-
σματα ἀπὸ τὰ μεγάλα καὶ πανηγυρικὰ πατριω-
τικὰ λόγια. Φτάνει νά βρεθοῦν οἱ ἀνθρώποι
πού θὰ ἔχουν τὴν ὄρεξη καὶ τὴν ἱκανότητα νά
κάμουν αὐτὴ τὴ δουλειά. Γιατὶ τὰ μεγάλα καὶ
πανηγυρικὰ λόγια λέγονται καὶ γράφονται
πολὺ εὐκολώτερα ἀπὸ τὴν ἱστορίαν ἐνὸς Θεαν-
θρώπου ἢ ἐνὸς ἥρωος. Π. Χ.

Ὁ κ. Μωρούα εἰς τὰς Ἀθήνας

Μιά ἐπίσκεψις, ἀπὸ τὴν ὁποία εἶχαμε κάποιο
κέρδος. Τὸν κ. Μωρούα τὸν γνωρίζαμε, βέ-
βαια, καὶ προτοῦ ἔλθῃ στὰς Ἀθήνας. Ὁ μυ-
θιστοριογράφος τοῦ «Climats» καὶ βιογράφος
τοῦ Σέλλεῦ καὶ τοῦ Ντισαρέλι εἶναι ἀπὸ τοὺς
Γάλλους συγγραφεῖς πού διαβάζονται πολὺ
στὸν τόπον μας. Ἀλλὰ ἡ ἐπίσκεψις του καὶ ἡ
διάλεξις του στὸν «Παρνασσὸ» ἔδωσε ἀπορρομὴ
σὲ συζητήσεις, πού καλὸ εἶναι νά γίνονται
συχνὰ σὲ μιὰ χώρα τόσο καθυστερημένη στὰ
αἰσθητικὰ ζητήματα. Ὁ κ. Μωρούα στὴ διά-
λεξις του ἀνέλυσε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους
γράφεται καὶ τὸ πῶς γράφεται ἕνα μυθιστόρημα.
Μίλησε ἀκόμα στὶς συνεντεύξεις, πού ἔδωσε,
γιὰ τὴν τεχνολογία τῶν βιογραφιῶν του. Καὶ
εἶπε πράγματα ἐνδιαφέροντα καὶ νέα, γιὰ ὁ-
σους δὲν παρακολουθοῦν τὴν πνευματικὴν ζωὴ
τῶν ἄλλων χωρῶν. Ἀλλὰ καὶ τὰ ἄρθρα, πού
ἐγράφησαν στὶς ἀθηναϊκὰς ἐφημερίδες ἐπιτ'
ἀπὸ τις συνεντεύξεις καὶ τὴν διάλεξις τοῦ κ.
Μωρούα ἦταν πολὺ ἀξιόλογα. Ἡ ἐπίσκεψις
δηλαδὴ τοῦ ἐκλεκτοῦ Γάλλου διανοουμένου
μᾶς ἔκαμε νά σκεφθοῦμε λίγο. Κέρδος σιμαν-
τικὸ γιὰ ἕναν τόπον, ὅπου ἐκείνοι πού σκέπτον-
ται εἶναι λίγοι κ' ἐκείνοι πού μποροῦν νά κα-
ταλάβουν ἕναν σκεπτόμενον ἀνθρώπον ἀκόμα λι-
γότεροι . . . Π. Χ.

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

A. Τσάγκαλος : *Τὰ μυστικά της 'Υγείας και της Νεότητος.* Παρίσι. *Εκδοσεις «'Αγώνος».

Δέν ξεύρω ποιός είναι τάχα ο όρθότερος τρόπος να κρίνει κανείς ένα βιβλίο: ο ψυχρός, συγκρατημένος και κατά το μάλλον και ήττον αντικειμενικός λογισμός, ή ή απόλυτη έλευθερία (και ή ένίσχυση μάλιστα) στην διάξοδο της έσωτερικής εξέγερσεως, — όταν την αντιλαμβανόμεθα να γεννιέται μόνη της και να μάς κυριεύει;

“Ας μείνει το έρώτημα προς το παρόν. ‘Εγώ θ’ ακολουθήσω τον δεύτερο τρόπο για το βιβλίο που έχω έμπρός μου, — που το έδιάβασα όλο με προσοχή, ένδιαφέρον κ’ ένθουσιισμόν άκόρη.

Πρόκειται για ένα από τα πολλά και πολύτροπα κηρύγματα της φυσικής διαίτης. ‘Η θέσις του είναι λοιπόν ύπολύτως πειστική. Το πνεύμα του ολοκάθαρα, ζωντανό, συναρπαστικό. ‘Ο σκοπός του εξαίσιος: να παρατείνει τη ζωή ως τα 120 χρόνια να αλθεροποιήσει και να διαχύσει στο πνεύμα όλες τις έσωτερικές εκκρίσεις, και προπάντων τις γεννητικές, και να ξαναφέρει μια δεύτερη νεότητα, με τη συνείδηση της νεότητος, που ή πρώτη ούτε την ύποπτεύεται καν.

Πολύ καλό ως έδω. ‘Αλλά τα μέσα; ‘Εδώ είναι το ζήτημα! ‘Ο συγγραφέας, με ευστροφία άρκετά έξυπνη, τα παραλείπει σχεδόν όλα. ‘Αφού για μια στιγμή μάς έδειξε τ’ ωραιότερο όραμα, το κλείνει κατόπιν και φεύγει, αφήνοντάς μας άπογοητευμένους, κ’ έκδιητικούς.

Πώς ο όργανισμός θ’ ανακτήσει τις χαμένες του «δυναμνες», που διαποτίζουν τη ζωή; Σ’ αυτό ούτε λέξη! ‘Ο άναγνώστης να πιστεύει πως το πιθανό συμπέρασμα του σχετικού κεφαλαίου είναι ότι μόνο προληπτικά, κ’ όχι επανορθωτικά, ήμπορεί στο σημείο αυτό να ενεργήσει ο άνθρωπος. Και τότε μπορεί, γιατί νάχει τόση σκληρότητα ο συγγραφέας να ζωγραφίζει με τα πιο λαμπρά χρώματα κάτι άνσπανόρθωτα χαμένο; Μόνο τον Τάνταλο έπαίδευαν έτσι οι άρχαίοι θεοί!

‘Αλλά και όπου γίνεται λόγος για τα μέσα της διαίτης, κ’ εκεί αυτά παρουσιάζονται άνεφάρμοστα. ‘Η άπλή τακτική της φυσιοθεραπείας, αυτή είναι ή πιο πολύπλοκη κ’ ή πιο άκατόρθωτη! Είναι άσυμβίβαστη όχι μόνο με τις χρόνιες αρρώστειες, που αυτές κυρίως τυφλώνουν τη ζωή, αλλά και με τον επαγγελματικό τρόπο του ζήν, που μοιραία όλοι σήμερα ακολουθοϋμε. ‘Εξαιρνα, κάπου συνιστά (άνακόλουθα μάλιστα και προς το θεωρητικό πνεύμα του βιβλίου, της «ξηράς τροφής», — άλλ’ ως είναι!) έννέα ποτήρια νερό άποσταγμένο την μέρα, σε ώρες ποικίλες στο εικοσιτετράωρο! Και μόνον αυτό για να κάμει ο άρρωστος, πρέπει νάχει εισοδήματα για να ζει!

Τό βιβλίο κάνει έκκληση διαδόσεως των άρχών του απ’ έσους το διάβασαν και το πιστε-

ψαν. Είναι μάταιο. ‘Η δυσκολία της εφαρμογής του, αυτή, πρώτ’ απ’ όλα το κάνει πλατωνικό. “Ας είχε τουλάχιστον το θάρρος να φέρει ως το τέλος το κήρυγμά του: «σπάσετε τις πέννες, γδυθήτε όλ’ αυτά τή κουρέλια που σας σκλάβώσαν—να μάς παλ—κί’ ακολουθήστε με στο άγρό ή στο γυαλό, για να βοηθε τους θησαυρούς που έχάσατε». — Και όσαι μπορούν, θά πάνε. Δέν το λέει όμως ούτε αυτό. ‘Αλλά τότε περιττεύει. “Ας μάς αφήνει στο μοιραίο. ‘Τουλάχιστον ήμποροϋμε για κάμποσο καιρό νάνακουφιζόμεθα με μια τονωτική ή κραυντική, ένεση που δε χρειάζεται, παρά πέντε λεπτά της ώρας’ ή με την «ήχοθεραπεία», που δέν θέλει, παρά μόνο μισή ώρα. Και να πηγαίνωμε ύστερα στη δουλειά μας.

T. A.

Φ. Κόντογλου : *Ταξείδια*

Είναι πολύ ένδιαφέρον—άπό πληροφοριακής άπόψεως— το καλλιτεχνικό ρεπορτάζ που συνέκτεψε ο κ. Φ. Κόντογλου σ’ έναν τόμο με τον τίτλο «Ταξείδια». Μάς περιφέρει στα πιο αξιόλογα, για την ιστορία τους, έν γενει και για τα μεσαιωνικά τους μνημεία, βέρη της ‘Ελλάδος και για το καθένα κατορθώνει να ξυπνά το ένδιαφέρον μας πλέκοντας γραφικά, χαριτωμένα, με μιάν άληθινή νοστιμάδα καλαιού χρονικογράφου, την ιστορία — πολιτική και κοινωνική— με την τέχνη. Το ύφος του, έπιτηδευμένο, βαρύ και άργό, κουράζει κάπως, άλλ’ οι ζωγραφικές άρετές του και γενικά ή παρατήρηση και ή άπόδοση των λεπτομερειών είναι κάτι που, άν κατορθώσει και υπερνικήσει την κάποια άνία και δυσφορία που μάς προξενεί στην αρχή, στο τέλος μάς διασκεδάζει. ‘Ο κ. Κόντογλου είναι από τους συγγραφείς έκείνους που, για να τους γευθώ κανείς ολοκληρωτικά, πρέπει να μπή στην άτμόσφαιρά τους, στα γούστα τους, στο ψυχικό και διανοητικό «κλίμα» στο όποϊον ζοϋν και κινούνται. ‘Αλλοίως είναι βαρετοί, και, κάποτε, άφόρητοι.

Τό ύφος του κ. Κόντογλου είναι ζωγραφικό. Γράφει όπως και ζωγραφίζει: σάν ρημιτιέρ, με την ίδια άφέλεια και άπλότητα των καλαιών συγγραφέων, αλλά και με την ίδια όμως μονοτονία και άτημελησία. ‘Επιμένει στις λεπτομέρειες, τις σωριάζει, κεντά τις φράσεις του σάν ψηφιδωτό, το κάθε τι θέλει να το δει και να μάς το δείξει σάν εικόνα. ‘Αλλ’ οι εικόνες του δέν είναι ποιητικές, δέν δημιουργοϋν νέες μεταξύ των πραγμάτων σχέσεις, δέν κινούνται, δέν χρησιμεύουν ως απλά μόνον μέσα έκφράσεως ψυχικού κόσμου. ‘Ο κ. Κόντογλου, σάν όλους τους ζωγράφους — συγγραφείς, περιγράφει για γά περιγράφει, άποδίδει την έξωτερική μόνον γραφικότητα των πραγμάτων, και την άποδίδει, παρά τον ποιητικοφανή «στυλιζέ» ρημιτιβισμό του, πολύ ρεαλιστικά, φωτογραφικά, με υπερβολική προσκόλληση. ‘Από το ύφος του λείπει το κυριότερο ποιητικό χάρισμα, ή σύνθεσις. Το μάτι του δέν συνθέτει την πραγματικότητα, όπως του ποιητοϋ, αλλά

την αναλύει—σε μικρές-μικρές εικονούλες που, πριν άκόρη σχηματισθοϋν, διαλύονται. Δέν έχουν την συνεκτικότητα και την άκτινοβολία των ποιητικών εικόνων που είναι βαθιές έννοράσεις της ψυχής και ολοκληρώσεις έσωτερικού κόσμου. Είναι εικόνες που θέλγουν μονάχα την όραση.

‘Η προσκόλληση στη λεπτομέρεια κάνει το ύφος του κ. Κόντογλου δυσκίνητο και βαρύ. Δέν έχει άνεση και λυγριάδα ή φράση του, δέν έχει, έστω και ύπολαγθάνουσα, μουσική ίσορροπία, ζύγισμα, άρμονία’ σέρνεται. ‘Ο κ. Κόντογλου δέν προσέχει ούτε και τις στοιχειώδεις φραστικές «cadences», τις άπαραίτητες για την άρθρωση όχι του ποιητικοϋ, αλλά και του κοινοϋ λόγου: «Τις πλάκες τούτες τις πακίζανε ύστερα μ’ ένα μυτερό σφυρι ξεπιτούτου γι’ αυτή τη δουλειά, και τις κάνανε μικρά-μικρά κομμάτια με διάφορα σχέδια, τα πιο πολλά τετράγωνα σάν ζάρια, και τα βάζανε μέσα στα κουτιά».

‘Υφος καλλιτεχνικό δέν δημιουργείται με μερικές παλαιϊκές λέξεις κ’ έκφράσεις, με μερικούς ιδιόρρυθμους φραστικούς τρόπους και μ’ έπιτηδευμένη ρημιτιβιστική άφηρηματική και περιγραφική άφέλεια. Δημιουργείται μακίερα. Το ύφος είναι κάτι πολύ πιο δύσκολο και προσωπικό.

P.

Φαίδωνος Σ. Κουκουλέ : *‘Η Μοναχή Θεοδούλη.*

‘Ο κ. Φαίδων Κουκουλέ, χάρις στις ιστορικές γνώσεις του και το άφηρηματικό τάλαντό του, μάς ζωντανεύει, μες στην σύντομη βιογραφία της «‘Αδελφής Θεοδούλης», ένα άκόρη κομμάτι της τόσο ένδιαφέρουσας και όχι τέλεια έρευνημένης βυζαντινής ζωής. Με κέντρο την άρχοντοπούλα των Τυάνων, που κάποιο έρωτικό της άτύχημα — άνθρωπος βαλμένος απ’ τον πατέρα της πληγώνει τον αγαπημένο της κι αυτή τον νομίζει νεκρό — την άναγκάζει να ζητήσει καταφύγιο στην μεγάλη, ονή του Προδρόμου, μάς δίνει ένα σωρό ένδιαφερότατες πληροφορίες για το Βυζάντιο.

Γενιάτη δραματικές περιπέτειες είναι ή ζωή της Θεοδούλης, όπως και τόσων άλλων μοναχών της εποχής εκείνης, σε τέτοιο βαθμό, ώστε ώρες-ώρες έχει την έντύπωση κανείς ότι διαβάσει κανένα περιπετειώδες μυθιστόρημα, του Κυριακού ή του Δημητράκοπούλου, και όχι σελίδες ιστορικής ήθωγραφίας. Και την έντύπωση αυτή την δυναμώνει άκόρη περισσότερο (σε ώρισμένα μέρη, όχι παντοϋ) το έλαφρά έπιφυλλιδογραφικό, στην καθαρή διήγηση, ύφος του συγγραφέως: «‘Η ο σκοτεινή νύξ του Μαρτίου και ισχυρός έξω έφύσα άνεμος’ εις τας όδους των Τυάνων νεκρική έκπεράτει σιγή, όταν, περί την τετάρτην ώραν της νυκτός, μία σκιά άργα και μετ’ πρόσοχής έράνη διευθυνομένη προς τον πυλώνα του Θεοδότου».

Δέν σάς φαίνεται ότι διαβάσετε το κλασικό εκείνο: «Οί κώδωνες του ‘Αγίου Σουλτικίου

*Εκδίδονται έντός του μηνός :

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΑΠΟ ΤΟΝ

Α’ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΝ ΤΗΣ “ΝΕΑΣ ΕΣΤΙΑΣ,”

«Αχ ! νά τὰ φιλοῦσαι μιὰ φροσύλα,
κι ἄχ ! νά μὴ σοιγότουν τὸ φιλί μου,
κι ἄχ ! ποῦ δὲν τὰ φίλησαι, καιμὸς μου !

Καὶ τὸ χαριτωμένο, τὸ ἀνάλαφρο, τὸ ἀέρινο
αὐτὸ τραγουδάκι ποῦ ἀρχίζει μὲ τοὺς στίχους :

Τ' εἶσαι ; πουλάκι, ἀνθός, ἀστέρι,
πηγή, τραγοῦδι, φῶς, πνοή ;
Κανείς, ἀλήθεια, δὲν τὸ ξέρει,
Ντυκρानουί !

* * *

«Αν μπορούμε, πρὸς στιγμήν, ἐντελῶς θεωρη-
τικὰ φυσικά, νὰ ξεχωρίσωμε καὶ νὰ ξεμονα-
χιάσωμε τίς ἑλληνικὰς ἀξίες σ' ἕναν χῶρο Ι-
δεατό, σὲ κανέναν ἀπὸ τοὺς νέους μας λογοτέ-
χνας δὲν θὰ τίς βροῦμε τόσο ἄδολα, ἀνετα καὶ
ὀλοκληρωτικὰ ἐκφρασμένες, ὅσο στὴν ποίησιν
τοῦ κ. Ἀθάνου. Εἶναι μιὰ ποίησιν ποῦ ἀπο-
πνέει ἀληθινὴ, ἀβίαστη ἑλληνικότητα, χωρὶς
τὸν πολὺ στενὸ καὶ σὰν βεβιασμένο ἀέρα τῆς
ἠθογραφίας. Οὕσια καὶ ἐκφραση εἶναι στὸν κ.
Ἀθάνου ἑλληνικά : εἶναι ἕνας ροιμὸς τραγουδι-
στὴς ποῦ γράφει φρεϊνά, λαγαρά, ἀπλά καὶ
σεμνά τραγοῦδια. Δὲν εἶναι αὐτὰ ποῦ προ-
τιμοῦμε, ἐμεῖς οἱ ἄλλοι. Ἄλλ' ἐπιτέλους, στὸν
κόσμο δὲν ὑπάρχουν μόνον τὰ δικά μας γού-
στα. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλα. Π.

Κωστή Βελμύρα : Δίγα Τραγοῦδια

Ὁ κ. Βελμύρας ἔχει φινέτσα, γούστο, αἰ-
σθησὴ τῆς μορφῆς. Εἶναι ἀπὸ τοὺς νέους μας
λογοτέχνης τοὺς πρῶτους προσηγμένους αἰσθητικὰ
καὶ ποῦ καλλιέργησαν μὲ φροντίδα καὶ προσοχὴ
τὴν αἰσθαντικότητά τους. Ὑποθέτω ὅτι κανέ-
νας ἀπὸ τοὺς κορυφαίους ξένους ποιητὲς δὲν
θὰ τοῦ εἶναι ἀγνωστος καὶ ἰδιαίτερος μερικοὶ
γάλλοι συμβολισταὶ καὶ μετασυμβολισταὶ. Ἡ
ἐπίδραση τῶν τελευταίων αὐτῶν, καὶ προπάντων
τοῦ Μαλλαρμέ, εἶναι φανερὴ σὲ ὄρισμένα του
ποιήματα. καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς μπορεῖ
κανείς νὰ πεῖ ὅτι εἶναι κάπως καθυστερημένος
ὁ κ. Βελμύρας. Καθυστερημένος, ἐφ' ὅσον δὲν
ἀνανεώνει ἢ δὲν κατορθώνει νὰ προσδώσει κάτι
τὸ ἐντελῶς δικό του, τὸ προσωπικό, στὴν μαλ-
λαρμεϊκὴ ἐπίδραση. Σὲ μερικὰ μέρη τῆς «Θυ-
σίας»—τοῦ μεγάλου του, καθὼς γράφει, λυρι-
κοῦ τραγουδιοῦ, ποῦ δημοσιεύει πρὸς τὸ παρὸν
μερικὰ ἀποσπάσματα μόνον—βρίσκω ἀκόμη μιὰ
φανερὴ ἐπίδραση καὶ τοῦ ἄλλου γνωστοῦ ἑλ-
ληνος μαλλαρμεϊστοῦ, τοῦ κ. Μελαχροινού. Οἱ
παρακάτω, ἔξαφνα, στίχοι, νομίζω κανεὶς ὅτι
εἶναι παρμένοι ἀπὸ τοῦ «Ἀπολλόνιου», χωρὶς
φυσικά νὰ ἔχουν τὴν μουσικὴ ὑποβλητικότητα
τῶν στίχων τοῦ «Ἀπολλωνίου» :

—Μὲς στ' ἀνθοκλαδίσιμα,
τὴν καρδοῦλα μούσιαν
τὰ γλυκὰ, ἀφανέρινα,
περδικοκελαϊδίσιμα.—
*Ἐλα : βαρυμόσκιαν,
ὄλα γύρω σου, ἔρωτα !

—Ὅσα σ' ἀναθήβανα
μὲς στὰ δεντρολίβανα
(πόσοι ὄρκοι κι' ἀμάματα !),
γίγηκαν ἀρώματα.

—Ὅσα λόγια σὺκριννα
μυλέξαν μὲς στ' ἀγριόκριννα
κι ὅσα λόγια μώριζες
μὲς τίς ἀλμπαρόρριζες.

Ὑπάρχει ἴσως γνήσια λυρική διάθεση καὶ
στοὺς παραπάνω ἀκόμη στίχους ; πνίγεται ὅμως
μὲς στὸ παιχνίδι τῶν ἐξεζητημένων ὁμοιοκα-
ταληξίων καὶ ρυθμῶν, ποῦ καταπᾶ στὸ τέλος
ἀπλὸ παιχνίδι. Ἡ μαλλαρμεϊκὴ ἀρχή, ποῦ τόσο
τέλεια τὴν διέτυπωσε ὁ Βαλερῦ, ὅτι ἡ ποίησιν
εἶναι «un système pur des ornements et des
chances. In langage», ποῦ φαίνεται ὅτι εἶναι
μιὰ μεγάλη παρεξήγησιν τῆς ποιήσεως. Δὲν
μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ ὑπόθεσις λέξεων μόνον,
ἀπλῆς τοῦ λόγου ὕψης, ὅσο τὸ δυνατόν καλύ-
τερης ἐκμεταλλεύσεως τῶν δυνατοτήτων τοῦ
λόγου, ἢ ποιήσεως ! Καὶ ὅταν λέγει ὁ Βαλερῦ ὅτι
τὰ καλύτερα ποιήματα εἶναι «les meilleures
réussites de la langue», διατυπώνει ἀσφαλῶς
ἕνα πολὺ συζητήσιμο δόγμα. Ὅτι προτείνει
στὴν ποίησιν εἶναι ἡ διάθεσις, ὁ τόνος, ποῦ σώ-
ζει κάποτε, —ὅταν εἶναι γνήσιος καὶ δυνατός—,
καὶ μὴν ὄχι ἀπογοή ἐκφραση ἀκόμη, μιὰ ἐκ-
φραση δηλαδὴ στὴν ὁποίαν δὲν ἀναδεικνύονται
στὸ maximum οἱ δυνατότητες τοῦ λόγου. Ὅ-
ταν ὑπάρχει ὁ λυρικός τόνος, ἐξαφανίζονται καὶ
τὰ ἀντικειμενικότερα στοιχεῖα, ὅπως ἡ διή-
γησις π.χ., ἢ διηγηματικὴ ἐννοοῦ διήγησις καὶ
ὄχι ἡ λυρική, ἢ καμωμένη μὲ μουσικὰς ποτα-
τίσις, ὅπως συμβαίνει, αἰφνης, στὸ «Κοράκι»
ἢ στὴν «Ὀδύσειον» τοῦ Πόε.

Ὁ Μαλλαρμεϊσμός ὠθεῖ τὸν κ. Βελμύρα
στὴν ἐπιτήδευση. Ὅπου εἶναι ἀπλούστερος—
καὶ δὲν καταπᾶ ρηχὸς ἢ κενὸς—μὰς ἱκανο-
ποιεῖ περισσότερο καὶ γίνεται καὶ πρῶτος προσω-
πικός. Στὴ «Σιδερῆ» π.χ. μὰς δείχνει τί θὰ
μποροῦσε νὰ κάνει, ἂν ἀπέβαλλε ὀρισμένες ἐ-
πιδράσεις. Εἶναι ἕνα πολὺ ὁμοιομορφικὸν τρα-
γοῦδι. Ἡ ἀπλότης ὅμως χρειάζεται πλοῦτο
ψυχικὸ, συγκροτημένο ἐσωτερικὸν κόσμον. Ὁ κ.
Βελμύρας ἔχει ἀσφαλῶς τὸ χάρισμα αὐτό καὶ
γιὰ τοῦτο ἀκριβῶς δὲ θάπρεπε νὰ καταφεύγει
στὶς μανιέρες καὶ στὴν ἐπιτήδευση. Ἐπιτηδευμέ-
νοι εἶναι ὅσοι δὲν ἔχουν τίποτε νὰ ποῦν. Π.

Γ. Ν. Κοφινᾶ : Περὶ ἐμπράκτου (de facto)
Κυβερνήσεως. Σελ: 88. Σχῆμα 80. Ἀθήναι
1928.

Ὁ κ. Κ. θέλησε νὰ πραγματοποιεῖ τὸ ζήτημα
τῆς ἐμπρακτοῦς Κυβερνήσεως, καθὼς ὁ ἴδιος
λέει, ἐπιστημονικά. Ἡ μελέτη εἶναι διαφευγμένη
σὲ δύο κεφάλαια. Στὸ πρῶτον «Γενικαὶ ἀρχαί»,
ὁ κ. Κ., ἀφοῦ ὀρίζει τὴν «ἐμπρακτικὴν» Κυβέρ-
νησιν ὡς ἑξουσία τῆς δὲν ἔχει
τὸ στοιχεῖο τῆς νομιμότητος, μὰ ποῦ ἔχει τὸ
δικαίωμα νὰ κυβερνᾷ ὅσο κατέχει τὴν ἀρχή,
θέτει τὸ ἐρώτημα : ἀφ' οὗτου μὴ Κυβέρνησιν χα-

ρακτηρίσθηκε ἀπὸ τὴ νόμιμη Κυβέρνησιν, ποῦ
τὴ διαδέχθηκε, ὡς de facto Κυβέρνησιν, ποῦ
τόχη ἔχουν οἱ πράξεις καὶ ἀποφάσεις τῆς ;

Γιὰ ν' ἀπαντήσῃ ὁ κ. Κ., επικαλεῖται τὴν
ἱστορίαν καὶ γνώμης ξένων καὶ στὸ τέλος παρα-
δέχεται : πὼς μόνον πολιτικὴ σημασία ἔχει τὸ
νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ ἡ Κυβέρνησιν de facto
ἀπὸ τὴ νόμιμη Κυβέρνησιν, ποῦ τὴ διαδέχθηκε
μὰ τὸ ὅτι δὲν ἀναγνωρισθῆκε, δὲν ἔχει καὶ νο-
μικά ἀποτελέσματα.

Στὸ δεύτερον κεφάλαιον «Ἡ ἐν Ἑλλάδι ἐ-
φαρμογὴ τῶν ἀνωτέρων γενιῶν ἀρχῶν», ὁ κ.
Κ. ἀρχίζει ἀπὸ τὸ Γουδί καὶ φτάνει στὰ 1928,
γιὰ νὰ ὑπενθυμίσει στὸν ἀναγνώστη του ὅτι
στὰ δεκαοκτὼ αὐτὰ χρόνια ἐγέναν Ἀναθεωρή-
σεις Συντάγματος, διαλύσεις τῆς Βουλῆς καὶ
πάμπολλες κυβερνητικὰς πράξεις, ποῦ ὅλες εἶ-
χαν ἐπαναστατικὸν χαρακτήρα, καὶ γιὰ νὰ συμ-
περάνῃ ὅτι οἱ πράξεις αὐτὲς ὅλες δικαιώθη-
καν, γιὰ τὴν μὴ ἐκανάστασιν ποῦ ἐπιτύχει δη-
μοκρατικὸν δίκαιον.

Κατόπιν ὁ κ. Κ.— ποῦ ἦταν Ὑπουργὸς τοῦ
δικτάτορα Θ. Παγκαλίου—καταπιάνεται μὲ τὸ
ῥητό, μὲ τὸ ἂν δηλαδὴ οἱ πράξεις τοῦ δικτά-
τορα εἶναι ἔγκυρες ἢ ἀκυρες.

Ὁμολογῶ πὼς ἐγώ,—ποῦ τίς θέλω ὅλες ἐγ-
κυρες, γιὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ποτὲ ἀκυρὴ καὶ ἡ
ἴδρυσιν τῆς Ἀκαδημίας μας, ποῦ τόσα καὶ τόσα
ἔκανε καὶ θὰ κάνει γιὰ τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὰ
Γράμματα—, ὁμολογῶ μὲ λύπη πὼς ὁ κ. Κ. δὲν
μύρασε ν' ἀποδείξει αὐτὸ ποῦ φαίνεται πὼς
σφόδρα ἐπιθυμῶ — δηλαδὴ ὅτι ἡ διάλυσις τῆς
Ἐθνικοσυμβουλίας ἀπὸ τὸν δικτάτορα ἦταν ἐγ-
κυρὴ καὶ νόμιμη.

Καὶ δὲν τὸ κατόρθωσε, γιὰ τὴν ἐπιχειρή-
ματά του τὰ πολὺ πολὺπλοκα, ὅστε νὰ φαί-
νονται σὰ δικολαβικά, δίνον τὴν βεβαιότητα
στὸν ἀναγνώστη, πὼς ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ λογι-
κὴ, ἀμα βαλθούνη νὰ δικαιολογήσουν πολιτι-
κὰς γιάφες, ξεπέφτουν σὲ βαθμὸν ποῦ δὲν μπο-
ροῦν ποτὲ νὰ πείσουν, ἐνὼ μπορεῖ νὰ ἐξακο-
λουθούνη νὰ λάμπουν. Ρ.

ΤΟ ΗΦΑΙΣΤΕΙΟΝ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ

Φωτογραφία ἀπὸ τὸ Γερμανικὸν ἙΛΛΑΣ.

— Είς τήν «Ήστίαν», τό «Ἔθνος» καί τό «Ἐλεύθερον Βήμα» ἀνακοινωθέν τοῦ Καλλιτεχνικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑθνικῆς Πινακοθήκης διά τήν γνησιότητα τοῦ «Καταρωμένου» τοῦ Γκρέκο. Ἐδῶ ἀνακοινωθέν ἐπροκάλεσεν ἡ κυκλοφορήσασα κακόβουλος καί ἀστήρικτος ψήμη, ὅτι τό ἐν λόγῳ ἔργον, διά τό ἑποῖον ἡ ἑλληνική Κυβέρνησις ἐπλήρωσε περί τό 1 1/2 ἑκατομμύριον δραχμῶν, εἶναι πλαστόν.

— Πλουσιώτατα εἰς βλῆν καί εἰκόνας, χρωματιστάς καί μή, καί τὰ ἔκτακτα παρχαλινά τεύχη τοῦ «Θεατοῦ», τῆς «Οἰκογενείας» καί τοῦ «Ἰετουκέτου», ἔπει ἀρχίζει καί πρωτότυπον ἀθηναϊκόν μυθιστόρημα ὑπό τοῦ κ. Χάρη Σταματίου «Ρόζα Λαμπύρη».

— Εἰς τήν παρχαλινῆν «Διάπλασιν τῶν Παίδων», ἐκτός ἄλλων ἐπικαιρῶν, «Παιδικαί καημοί καί παρχαλιὰ καρά», ἔξοχον διήγημα τοῦ ἡπειρωτοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀθαν. Χ. Παπαχαρή.

— Εἰς τό πρῶτον τεύχος τῶν ἑβδομαδιαίων πλέον «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων», παρχαλινῶν ἐπίσης: «Ἐνα δράμα μέσα στή θάλασσα» τοῦ κ. Μαρναντωνάτου, «Ἡ ἔδωξις τῶν Παθῶν στή Σεβίλλια», διασκευή Φ. Κ., «Περὶ τοῦ Ψύλου» ποίημα τοῦ κ. Γ. Παπασιώνη κτλ. Ὁ κ. Φ. Κόντογλου, μέ γράμμα του, διαμαρτύρεται διά τήν ἀνακρίσειν τοῦ κ. Γ. Βάσσου ὑπό τῶν ἀθηναίων τεχνοκρῖτῶν εἰς «μέγαν ζωγράφον». Κατά τόν κ. Κόντογλου, ὁ κ. Βάσσος εἶναι μὲν «ὕψιστος καί ποιητικός», ὅχι ὅμως καί «τόσο μέγας τεχνίτης». «Ἄς εἶναι» τὰ «μεγέθη» τὰ μετρεῖ καί τὰ ὀρίζει ὁ χρόνος. Ἐκτείνω πού μᾶς ἀνδιαφέρει, εἶναι ὅτι καί ὁ κ. Κόντογλου ἀναγνωρίζει τό ὕψιστέον καί τό ποιητικόν αὐτοῦ τῆς ζωγραφικῆς, ἐάν δέ μᾶς ἔλεγε καί τήν τόσο ἔγκυρον γνώμην του περί τοῦ τρόπου τῆς, τῆς μεθόδου τῆς, τοῦ δρόμου πού ἀκολουθεῖ καί δείχνει, θά ἦτο ὅ, τι ἐχρειάζομεθα . . .

— «Ἑλληνική Βιβλιογραφία», δεκαπενθήμερος ἐπιθεώρησις τοῦ βιβλίου, συντασσόμενη ἀπὸ ἐπιτροπῆν συγγραφέων καί κριτικῶν. Ἀθήναι, ὁδὸς Ἐδουάρδου Λῶ, 8. Ἔτος Α', ἀρ. 2. Συνδρομὴ εἰσωτερικοῦ δρ. 2δ. Χρησιμώτατον διά τοὺς βιβλιοφίλους. (Ὁ κ. Κ. Ζέγγελης, πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, γράφων περὶ τῆς νεοσοστάτου ἐν Τριπόλει Βιβλιοθήκης τοῦ «Πανός», λέγει: «. . . περιέχει μόνον καλὰ βιβλία. Ὅλοι οἱ ἐξοχώτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, οἱ ἀνυψώσαντες αὐτήν εἰς τήν πρώτην θέσιν μεταξὺ ἄλλων τῶν βαλκανικῶν ἐθνῶν, παρσλαύουν μέ ἄλλην τήν τιμὴν πού τοὺς ἀνήκει: Ὁ Σολωμὸς καί ὁ Βαλαωρίτης, ὁ Ραγκαβῆς καί ὁ Βερναρδάκης, ὁ Παπαδιαμάντης, ὁ Καραβίτσας, ὁ Κρυσιόλης, ὁ Σουρῆς, ὁ Παλαμάς, ὁ Ξενόπουλος, ὁ Καμπούρογλου, ὁ Νιρβάνας, ὁ Δροσίνης». Ἀλλὰ ὅλοι αὐτοί εἶναι ἢ πεθισμένοι ἢ ἀκαδημαϊκοί κατὰ λάθος λοιπὸν ἀναφέρεται μαζί των καί ὁ κ. Ξενόπουλος, πού δὲν εἶναι οὔτε τό ἓνα οὔτε τό ἄλλο; . . .)

— Εἰς τό τεύχος Μαρτίου-Ἀπριλίου τῆς «Ἰουρίου Ἀνθολογίας» τῆς κυρίας Μαρίας Μινώτου, ἄφθονη κι' ἐκλεκτὴ πρᾶγματι συνεργασία Σχίπη, Καθάφη, Τέλλου Ἀγρα, Ρίτας Μπούμη, Εἰρήνης Δεντρινῶ, Ν. Πετιμεζῆ-Λαύρα, Δ. Ζακωθινῶ κτλ. Διακρίνεται μελέτη τοῦ κ. Κωνστ. Ράβου «Αἱ Γυναῖκες τῆς Ἑπτανήσου».

— Ἐλάβομεν ἀκόμη «Μούσας» Ζακύνθου (μέ

ἄραιον ἄρθρον διά τό τελευταῖον τεύχος τοῦ Ἀγ. Διονυσίου), «Ἑλληνίδα», «Νέαν Σιών», «Χριστιανικὸν Φῶς», «Ναυτικὴν Ἑλλάδα», «Ἀδύην» (νέον περιοδικὸν τῆς νεολαίας τοῦ Πειραιῶς) κτλ. — Πολλήν, κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἄραιον, παρχαλινῆ βλῆν ἐδημοσίευσαν κ' αἱ ἐπαρχιακαὶ ἐφημερίδες. Ἡ «Παρίς» μάλιστα τοῦ Πύργου ἐξεδόθη ἐλακτική κοκκινωτυπωμένη. Ω.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

9 Μαΐου

κ. Α. Φαν. Ἐνταῦθα, Γ. Α. Γ. Θεσσαλονίκη, Γ. Π. Ἄρταν. Δέν ἴ' ἀπαντήσωμεν τίποτε ἀπολύτως. Ἀπὸ οὔτε κἂν τὰ ἐδιαθέσαμεν. Ἄλλος ἦταν ὁ κ. Μπαστιάς τῶν «Ἑλλ. Γραμμάτων» ἢ ὁ κ. Ζεβγᾶς τῆς «Ν. Ἐπιθεώρησις». . . — κ. Α. Β. Γ. Δ. Εἴπαμεν εἰς ἄλλην στήλην τὴν ἰδέαν μας γι' αὐτὸ τό γράμμα τοῦ κ. Φ. Κ.—κ. Β. Γ. Π. Ἐλάβαμεν, εὐχαριστοῦμεν θά δημοσιευθῇ.—κ. Β. Π. Πύλον. Τὸ ἐλάβαμεν. Τώρα θά δημοσιευθῇ.—κ. Γ. Β. Θεσσαλονίκη. Εὐχαριστοῦμεν. Δημοσιεύεται εἰς τὸν τόμον.—κ. Φ. Μ. Βόλον. Εἰμπορεῖτε νὰ τὸ δώσετε. Εἶναι μὴ εὐκαιρία, τὴν ἑποῖον δέν πρέπει νὰ χάσετε χάριν μιᾶς ἐλπίδος. Ἄλλωστε δέν γνωρίζομεν ἀκόμη τίποτε. — κ. Ν. Β. Τ. Ἐνταῦθα Ὁ Ν. δέν εἶναι αὐτὸς πού ὑπεθέσατε. Ἔτσι «λειτουργικὰ» ἀνακρίβειαι εἶναι συχναί, δυστυχῶς, εἰς ἑλληνικά ἔργα, ἀλλὰ περνοῦν ἀπαρατήρητοι, διότι ὅπως οἱ συγγραφεῖς, καί οἱ ἀναγνώσται δέν τὰ παραξέρουν αὐτά. Εὐχαριστοῦμεν διά τὰς ἄλλας πληροφορίας.—κυρίαν Ε. Δ. Κέρκυραν. Ἐλάβαμεν τὴν «Ἐλευθερίαν» καί θά γράψωμεν τὰ δέοντα εἰς τό ἐρχόμενον. Μὲ χάριν μανθάνομεν ὅτι τώρα εἰσθε ἐντελῶς καλὰ κ' ἐλπίζομεν νὰ μᾶς στείλετε καὶ διά τὴν «Ν. Ἐστίαν». — κ. Σ. Ρ. Ἡράκλειον. Βεβαιότατα, θά δημοσιευθῶν μέ τὴν σειρά των.—κ. Α. Ρουσσέλ. Μονπελλιέ. Τὸ γραμματάκι σὲ ἀργεῖ νὰ φθάσῃ. θά δημοσιευθῇ στὸ ἐρχόμενον.—κ. Ν. Δ. Ζ. Wallasey. Δέν τὸ εὔρομεν ἀνάλογον μέ τὸν «Ποιητὴν» καί θά ἠθέλαμεν κατὰ ἀντίστοιχον, ὡς δεύτερον.—κ. Φώτ. Δεῖλ. Ἐκτός ἀπὸ τό μουσικτικὸν «ἀμήν», τὰ λοιπὰ ὑστεροῦν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν. Ὁ ὑψηλὸς τόνος δυσκνέλογος μέ τὴν πενιχρότητα τοῦ λεκτικοῦ καί τῶν ἰδεῶν. Προσπαθήσατε! — κ. Β. Ἄραπ. Σαλαμίνα. Στιχογραφία καί ρωμαντισμὸς ἀσύγχρονα πλέον καί τὰ δύο. Καί τό τέλος θανάσιμον.—κ. Ἄγγ. Γαλ. Κρατοῦμεν τὴ «Λιαγιά», μολοντί τό περιεχόμενον τῆς ἠμποροῦσε νὰ εἶναι πλουσιώτερον.—κ. Κ. Ταρν. Νὰ διορθωθῇ τό μέτρον, καί ἡ πικρὴ εἰρωνεία τῆς διαθέσεως νὰ γίνῃ κάπως ἐντονωτέρα.—δ. Καλλ. Κορδοστ. Ἰσθμίαν. Κρίμα νὰ τὸ πάρωμε στὰ χεῖρα μας τόσον ἀργά. Ἄλλ' ἢ καλὴ ποιήσις εἶναι πάντοτε ἐπικαιρῆ.—κ. Γιανν. Κισκ., ἐνταῦθα. Συντομευμένον εἶναι κάπως αὐτὴ τὴν φορά, ἀλλὰ καί ἀπὸ τὸν γραφικὸν χαρακτῆρα ἀκόμη, προδίδεται ἢ οπουδὴ τῆς ἀντιγραφῆς. Ἴε κρίμα! . . . Δεκτὸν δωροδότης.—κ. Γάσσ. Ἀθάνασ. Ἔχει κάποιαν ἀτημελησίαν εἰς τό ὄρος.—τό πρῶτιστον προσόν τῆς δοκίμου πεζογραφίας. Ἀλλὰ τὸ κρατοῦμεν διά τ' ἄλλα του χαρίσματα.—κ. Διον. Χ. Σιμ. Πολὺ καλὸ, ἐκτός τῆς κυριώτερας σκηπῆς, πού θά ἔπρεπε νὰ εἶναι κάπως ἐκτενέστερα καί πιὸ φροντισμένη. Ἐάν τὸ ἐπλουτίζατε

ΚΟΔΑΚ

Ἡ μαγικὴ ἀνοιξίς,
ἡ ἐποχὴ τοῦ ἡλίου,
τῶν λουλουδιῶν, τῆς χαρᾶς,
καί τοῦ ΚΟΔΑΚ...

Ἐνα λεύκωμα μέ φωτογραφίες παρμένες μέ ἓνα ΚΟΔΑΚ
πού θά δείχνετε μέ ὑπερηφάνεια στοὺς φίλους σας. θά
εἶναι ἡ ζωντανὴ ἀναπαράστασις τῶν εὐχαρίστων
στιγμῶν τῆς ζωῆς σας.

ΕΧΕΤΕ ΠΑΝΤΟΤΕ ΜΑΖΥ ΣΑΣ ΕΝΑ ΚΟΔΑΚ

ΠΥΡΣΟΣ, Α. Ε. ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

Τὸ σημαντικώτερον μνημεῖον τῆς Νεοελληνικῆς ἑκατονταετίας

Συγγράφεται ὑπὸ 700 ἐπιστημόνων, λογίων, συγγραφέων.

Ἐκδίδεται εἰς Τόμους μεγάλου τρισηλίου σχήματος ἕκ σελίδων 1000 περίπου, πλουσίως εἰκονογραφημένους καὶ καλλιτεχνικώτατα χρυσοδεμένους.

ΑΠΟΚΤΗΣΑΤΕ ΤΗΝ διὰ μηνιαίων 100δράχμων δόσεων, ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ διὰ τοὺς 12 πρώτους Τόμους ἀντὶ δρ. 3.000.—

Ζητήσατε ἐγκυκλίους καὶ πληροφορίας, γράφοντες:

ΠΥΡΣΟΝ Α. Ε., Λυκούργου 18, Ἀθήναι

"ΒΟΤΡΥΣ"

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΟΙΝΩΝ & ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ & ΑΠΟΣΦΑΤΙΚΟΝ

ΔΡΑΧ. 111.000.000

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΠΡΑΤΗΡΙΟΝ

ΟΔΟΣ ΑΘΗΝΑΣ 53

ΟΙΝΟΙ ΧΥΜΑ:

Λευκοί, ἔρυθροί, γλυκοὶ μασχάτοι

ΟΙΝΟΙ ΕἰΣ ΦΙΛΙΑΣ:

Ἐπιτραπέζιοι, ἐπιδόρπιοι, δρεκτικοί, τονωτικοί.

ΒΕΡΜΟΥΤ

ἐκ παλαιῦ μασχάτου οἴνου.

ΜΑΥΡΟΔΑΦΝΗ ἀπαράμιλλος.

ΠΑΛΑΙ. Ν ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΟΙΝΟΥ ΒΟΤΡΥΣ

ΤΥΠΟΥ ΚΟΝΙΑΚ

ἐγάμιλλον τῶν καλυτέρων Γαλλικῶν Κονιάκ.

Πωλοῦνται εἰς ἅλα τὰ κέντρα καταναλώσεως

καθιστὰ ἀσαφῆ.—κ. *Κωκάδ.* Ἄσαφῆ καὶ εἰς διατύπωσιν καὶ εἰς νόημα καὶ τὰ δύο. Ἡ συντομία πρέπει νὰ εἶναι ἐσωτερικὴ, ἔχει νὰ κολοβώνη τὴν φράσιν!—κ. *Ἄρ. Μακροχ.*, ἐνταῦθα. Τὸ «Σύννεφο» εἶδαμεν ἤδη δημοσιευμένον ἄλλοῦ. Τὰ λοιπὰ ἀνήκουν εἰς τὸν φακέλλον τῶν συνεργατῶν μας.—κ. *Δημ. Τσελ.*, ἐνταῦθα. Αὐτὰ μάλιστα! Μεταμόρφωσις τελεία. Κρίμα πὸ τὸ δεύτερον,—μέ τὸ ἄραιότατον β' τετράστιχον—εἶναι ἀσυμβίβαστον μετὰ τὴν λοιπὴν ὕλην τῆς «Ν, Ἐστίας». Τὸ ἄλλο βεβαίως δεκτόν.—κ. *Δ. Χ. Σιμ.*, Κορνέλλον Κεφαλληνίας. Τὸ ἰδιωτικόν σας γράμμα διεσθιάσθη εἰς τὸν κ. Π., τοῦ ὁποῦ ἢ διεσθύναι εἶναι: Σύνταξιν ἐφημερίδος «Ἀκρόπολις», ὁδὸς Κοραΐ, Ἀθήναι. Μὴ γράφετε ἐπιστολὴν καὶ συνεργασίαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φύλλου χάρτου! Τὰ ποιήματά σας ὑστεροῦν κάπως ἀπὸ τὰ κεῖνά. Ἡ «Ἀνοιξή» δεκτὴ. Ἀλλὰ μετὰ τὴν σειράν της. Ξέρετε πόσοι προηγούνται;—κ. *Δημοσθ. Ἄντ.* Ὅλα σας τὰ ποιήματα ὠραία, ἐμπνευσμένα καὶ ὠρμα. Ἀλλὰ γιατί σ' ἐλεύθερο στίχο; Καὶ τὰ πλέον ἐλεύθερα μέτρα δὲν ξεύρετε ὅτι χωροῦν μέσα εἰς τοὺς δεκαεξασφάλλους, τὸ πολὺ, τῆς παραδόσεως; Ἀκόμη θὰ σας συνιστοῦσαμεν κάποιαν συντομίαν, — ἂν εἶναι δυνατόν,— τοῦλάχιστον δι' ὅσα προσρίζονται διὰ τὰς σελίδας μας.—κ. *Μιχ. Ράπτ.*, δεκτόν.—κ. *Σταβ. Σερεν.*, Πύλον. Ἄσφαξ καὶ σφαλερὸν μετρικῶς. Ἐχει ὅμως κάποιαν ποίησιν πού δὲν ἔμπορεῖ παρά νὰ εἴρῃ τὴν ἐκφράσιν της.—κ. *Ε. Κακούρ.* Διαβάζετε τὸν Βελμόρ; θὰ ἦταν εὐτυχῆς σύμπτωσις διὰ τὸν πλοῦτον πού φαίνεται ὅτι ἔχει ἢ ποιητικὴ σας διαθέσις. Προσπαθήσατε! Ἐἴναι, φαίνεται, μερικά πράγματα πού δὲν διορθῶνται, ἀλλ' ἐξαντλοῦνται καὶ παρέρχονται.—κ. *Κούλ.* Ἄλ., ἐνταῦθα. Ἐνθουσιωδοῦς δεκτά.—κ. *Σπ. Κερ.*, *Κώσταν Ξεν.*, *Γιωρ. τσιέλλαν*, *Γ. Θεοδ.* Πειραιῶ, *Χαρ. Ο.* Βόλον, *Κ. Διον.*, *Τάσ. Γερ.* Σούνιον, *Γ. Θ. Κ.* Πειραιῶ, *Μακιντόφ*, *Α. Μ.* Λεβιάδειαν, *Ο. Ι. Π.*, *Α. Νηο.* Ἄνδρον. Ἐλάθαμεν καὶ θὰ σας ἀπαντήσωμεν.

Η ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

Ἐνεκεν ἀπουσίας τῆς δ. Γεωργίας Ταρσούλη εἰς τὸ παρὸν τεῦχος δὲν δημοσιεύεται «Ὁραϊδὴ τῆς τοῦ Γυναικείου Σώματος». Εἰς τὸ ἐπόμενον, τὸ παράρτημά μας, πρὸς ἀναπλήρωσιν, θὰ εἶναι δεκαεξασέλιδον.

καὶ μετὰ μερικὰ ἀκόμη στοιχεία, θὰ ἐγένετο μία ἡθογραφία πολὺ ἀξιόλογη. Θέλετε; Μετὰ τὸ γράμμα σας συμφωνοῦμεν ἀπολύτως.—κ. *Στ. Ρουσσ.*, ἐνταῦθα. Ὁραία σειρά. Τὰ κρατοῦμεν ὅλα. Ἐὐχαριστίας διὰ τὰ εὐλακρινῆ καλὰ σας λόγια.—κ. *Σέργ. Σκουλ.*, ἐνταῦθα. θὰ εἶχαμεν νὰ εἰποῦμεν καὶ διὰ τὰ δικὰ σας ὅσα καὶ εἰς τὸν κ. Β. Ἄραπ. ἀνωτέρω.—κ. *Θωμ. Δαλαπ.* Δόκιμα ἐργάζεσθε τὸ ποιητικόν αὐτὸ εἶδος. Ἀλλὰ τὸ σημερινόν θ' ἀπαιτοῦσε δύο σελίδας τοῦ τεύχους μας τοῦλάχιστον. Συντομώτερα δὲν ἔχετε;—κ. *Ἄντ. Τεργ.* Ἐπάρχει μία ἐσωτερικὴ ἀντίφασις ἐλλειψείας καὶ ἀπαισιοδοξίας εἰς τὸ σημερινόν σας. Τὰ λοιπὰ ἐγκριθέντα περιμένον βέβαια τὴν σειράν των, πού δὲν θ' ἀργήσῃ.—κ. *Ζαχ. Οἰκ.* Ἀπὸ τὰ ποιήματά σας λείπει ἀκόμη ἢ συγκεντρωτικότης εἶναι τὸ κυριώτερον αἷτιον, πού διασπᾷ τὰς εἰκόνας καὶ τὰ νοήματα καὶ τὰ